

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 10 (6961-6962)
1999 йил 10 март, чоршанба

Сотувда эркин
нархда

ШАРАФ ТОЖИНИ ЭМАС, ОНАНГ РИЗОЛИГИНИ ИЗЛА!

Бахтиёр ва хур, — деганимиздир.
Онанинг дили оғриси ер ҳам титраши, онанинг аччиқ сўзи фарзанднинг ақл кўзини очиши... шундан!
Шу кунларда мамлакатимиз мактабларида оналарни мадҳ этувчи кечалар, учрашув ва ўзаро беллашувлар бўлиб ўтмоқда. Мақсад битта: дунё тор бўлганда ҳам она бағри кенг, баҳорга ҳам, тонгга ҳам оналар гўзаллик бахш эта олишда бири-бирига тенг эканликларини намойиш қилмоқдалар.
Бахтимизга ҳамisha ёнимизда соғ ва бардам бўлиб яшанг, азиз Онажонлар!

Она — қуёш, унинг меҳр тафти ҳеч қачон сўнмайди.
Сахийлик бобида ой ҳам, қуёш ҳам она олдида бош эгади. Чунки оналар ҳаёт қадар бетақрор, меҳр-мурувватлари беқиёс зот эрур.
Март ойида, баҳорнинг илк кунларида еру осмон, парранда-ю дарранда, ўт ўлану, жамики катта-кичик жонзот янгилиниш, яшариш палласига кирган дамларда оналар, муҳтарам опа-сингиллар байрамини нишонлашимизда чуқур маъно бор. Бу — олам аёл билан мунаввар, маъсума ва муниса опа-сингиллар билан ҳар одам

Менинг бобом — Музаффар Очилов қишлоғимизнинг энг улуғ инсонларидан бири ҳисобланадилар. Уларнинг навқирон йигитлик пайтлари уруш йилларида ўтган. Урушдан сўнг ўз фаолиятларини болаларнинг таълим-тарбиясига бағишлаганлар. Садриддин Айний номли мактабда 40 йил ўқитувчилик қилдилар. Қишлоқдаги барча тўйлар, маъракалар бобомсиз ўтмайди. Улар ҳамisha, ҳар бир ишда бош-қошлар. Бирор оилада нохушлик бўлса, ўша ерда бобом ҳозир унозир. Ва, албатта, ижобий ҳал қиладилар. Ўзларининг 11 ўхшаганларни ҳамisha қадрига етишимиз, уларни эъзозлашимиз керак. Бобом ҳозирги кунларда бироз оғриб қолдилар. Барча таниш-билишлар уларнинг атрофида парвона. Биз ёшларга ҳамма вақт тўғри йўл кўрсатиб турувчи бобомга соғлиқ-саломатлик тилаб қоламан. Шундай инсоннинг невараси эканлигимдан чексиз фахрланаман.

УЛУҒ ИНСОН
нафар фарзандлари бор. Уларнинг барчаси эслихушли. Ҳамқишлоқларимиз шундай дейишади.
Президентимиз 9 майни хотира ва қадрлаш куни деган таклифни айтдилар. Биз ҳам бундан жуда қувондик. Бобом ва бобомга ўхшаганларни ҳамisha қадрига етишимиз, уларни эъзозлашимиз керак. Бобом ҳозирги кунларда бироз оғриб қолдилар. Барча таниш-билишлар уларнинг атрофида парвона. Биз ёшларга ҳамма вақт тўғри йўл кўрсатиб турувчи бобомга соғлиқ-саломатлик тилаб қоламан. Шундай инсоннинг невараси эканлигимдан чексиз фахрланаман.
Нодира ОЧИЛОВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги 4-мактабнинг 6-«А» синф ўқувчиси.

Менинг бобом — Музаффар Очилов қишлоғимизнинг энг улуғ инсонларидан бири ҳисобланадилар. Уларнинг навқирон йигитлик пайтлари уруш йилларида ўтган. Урушдан сўнг ўз фаолиятларини болаларнинг таълим-тарбиясига бағишлаганлар. Садриддин Айний номли мактабда 40 йил ўқитувчилик қилдилар. Қишлоқдаги барча тўйлар, маъракалар бобомсиз ўтмайди. Улар ҳамisha, ҳар бир ишда бош-қошлар. Бирор оилада нохушлик бўлса, ўша ерда бобом ҳозир унозир. Ва, албатта, ижобий ҳал қиладилар. Ўзларининг 11 ўхшаганларни ҳамisha қадрига етишимиз, уларни эъзозлашимиз керак. Бобом ҳозирги кунларда бироз оғриб қолдилар. Барча таниш-билишлар уларнинг атрофида парвона. Биз ёшларга ҳамма вақт тўғри йўл кўрсатиб турувчи бобомга соғлиқ-саломатлик тилаб қоламан. Шундай инсоннинг невараси эканлигимдан чексиз фахрланаман.

Китоб-билим булоғи. Бизни маърифатга чорловчи, жаҳолатдан қутқарувчи ҳам китобдир. Китобни қанчалик кўп ўқисак, мустақил фикрга эга бўлаемиз, онгимиз янада ривожланади. Лекин орамизда китобнинг қадрига етмайдиганлар ҳам учраб туради.
Бир куни синфда қизлар бири китоб ўқиб, яна бирлари ўзаро суҳбат қуриб ўтиришарди. Ўғил болалар эса печканинг ёнида алланималарни гаплашиб ўтиришган эди. Мен эса китоб ўқиётган эдим. Бирданига ўғил

болалар бақириб кулиб юборишди. Қарасам бир-бирининг китобидан варақлар юлиб олиб ёқишаётган экан.
Ёқишга ёқиб, бунинг устига бақириб кулардилар. Шунда бир қиз туриб «Китобни ёқманглар, бу нима қилганларинг, ахир шунча билимни ёқиб юбораясанлар-ку» — деди. Аммо «Сенинг нима ишинг бор» қабилда яна кулишди. Биз бу воқеани ўқитувчиларга айтишга чўчидик. Негаки, улар синфдошларимиз. Дарсга кўнгирак

чаланиб, ўқитувчи синфга кирганда уялмасдан яна китоб сўрашди. Шунда қизлар: — Домла, энди, буларга китоб берманг, ҳаммасини ёқиб кул қилишди, — дейишди. Ўқитувчимиз болаларни урушиб бердилар.
Азиз дугоналарим ва тенгдошларим! Сизларда ҳам китобни шу аҳволга солишадими ёки авайлаб-асрашадими, ёки?...
Нигора НАВРЎЗОВА,
Самарқанд вилояти,
Ҳамид Олимжон номли
55-ўрта мактабнинг 11-синф ўқувчиси.

КИТОБНИНГ ҚАДРИ...

Юртбошидан хат келди

ПРЕЗИДЕНТ БИЗНИ ЯХШИ КЎРАДИ, БИЗ ҲАМ УНИ ЯХШИ КЎРАМИЗ — дейди сарибийлик Машхура Шарипова исмли қизалоқ.
Машхура Элликқалъа туманининг Сарибий қишлоғидаги 8-мактабнинг 2-синфида ўқийди. Аълочи, баодоб, бийрон қиз. Каттаю-кичик билан «сиз»лаб гаплашади. Шеър ёдлаб, ифодали ўқишни яхши кўради. Ўзи ҳам шеър ёзади: Она, Ватан ва юртбоши тўғрисида.
— **Машхура, Президентимизнинг туғилган кунларини ҳамма ҳам билавермайди, бунинг устига сенга ўхшаган жажжигина қизалоқ...**
— Мен биламан. Ўқитувчимиз Хурмат опа Ўзбекистон, истиқлол, Ислом отамиз ҳақида минг марта айтиб берганлар. Кейин, мактабимизда Президентимизнинг суратлари жуда кўп. Таржимаи ҳолларини ёд қилиб олганман. Дадамларда Президентимизнинг китоблари бор. Ҳозирча тушунмайману, лекин дадамлар мазмунини айтиб берганлар. Президентимиз телевизорда чиқсалар, тинглаб ўтираман. Президентимизнинг бизни — болаларни яхши кўришини шу гапларидан биламан. Биз ҳам уларни яхши кўраемиз.
— **Табрикнома ёзишдан олдин дугоналаринг билан маслаҳатлашган бўлсанг керак?**
— Ҳа. Бутун синфдошларим, дугонам Гулёр, Холи-

да, Хуршидалар фикримни маъқуллашди. Мактабимиздаги компьютер, лингафон кабинетларида машғулот ўтиш жуда ёқшини, бундай қулайликлар учун миннатдорчилик бил-

Машхурага

диришни ҳам сўрашди.
— **Бир куни қарасанг, сенга ҳам жавоб хати келиб турибди...**
— Ҳа, ёшулли амакилар бу хатни мактабимизда тантанали суратда менга топширишди.
«Азиз Машхура қизим! Менга йўллаган табригингда билдирган самимий ҳурмат ва эҳтироминг учун чексиз миннатдорман.
Чин калбимдан сенга, оила аъзоларингга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, омонлик ва омад тилаб қоламан», деб ёзибдилар юртбошимиз.
Қишлоғимизда ҳамма ўқиди бу хатни. Президентимизнинг ўзлари имзо чеккан деб, манглайига суртиб, тавоф қилишди.
— **Ўзбекистоннинг ва ўзининг келажагини қандай тасаввур қилсанг?**
— Ўзбекистон дунёда ҳозиргидан ҳам машхур давлат бўлади. Мен эса машхур бир ўзбек қизи бўламан.
Нафиса АБДУЛЛАЕВА
суҳбатлашди
Тўрткўл туманидаги 8-гимназия-мактаб

«КАМОЛОТ»ЧИЛАР ТИНЧЛИК ИСТАЙДИ

Бизнинг мактабимиз Марғилондаги Ипакчилар шаҳарчасида жойлашган. Мактабимиз илгари бошланғич мактаб эди. 1997 йилдан бошлаб 28-ўрта мактаб дейиладиган бўлди. Номи ҳам ўзига яраша «Камолот». Куни кеча мактабимизда катта тадбир бўлди. Унда Президентимиз И. Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: ҳавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асарлари асосида ўзаро суҳбатлар бўлиб ўтди. Шу билан бирга Тошкент-

да бўлган кўпоровчилик ҳаракатларига ўз фикрларимизни билдирдик. Ушундай ёвуз ниятли кишиларни қораладик.
Бу тадбир бизга кўп яхши нарсаларни ўргатди. Буни ташкил қилган ҳурматли устозларимиз Манзура опа Тожибоевадан чексиз миннатдор бўлдик.
Гулнора МАҚСУДОВА,
Фарғона вилояти,
Марғилон шаҳридаги
28-мактаб ўқувчиси.

16 февралдаги террорчилик, кўпуровчилик ҳаракати нафақат катталарни балки мактаб ўқувчиларининг ҳам қалбини ларзага солди, ёвуз ниятли кучларга нисбатан нафратларини уйғотди. Бу нарсани таҳририятимизга келатган мактублар, Президентимиз номига юборилган шашинчоналар исботлапти. Жажжи юраклар ҳам Ватанимизнинг мустақиллигига, унинг истиқболига бефарқ эмасликларини баён этаптилар.

Ўша куни барчани бир нарса ташвишга солганди. У ҳам бўлса юртбошимизнинг соғлиги. Безовталанган ёшу-кекса ўз Президентини телевизор орқали кўриб, сўзларини эшитиб, хотиржам бўлдилар. Кўриниб турибдики, халқ ўз Президентини севади, унга ишонади. Унинг боши омонлиги оиласининг, маҳалласининг, юртини омонлиги деб тушунади.

Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов айтганларидек, «Қаранг Президентимизнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: ҳавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китоблари бутун дунёнинг кўзини очибди-ю, бизнинг кўзимизни очмаган экан.»

Ушбу китобда шундай сатрлар бор: «Огоҳ бўлинг, одамлар!», — деган даъват ҳамиша бонг ургандек янграб туриши керак. Фахрланиш мумкин ва лозим бўлган бебаҳо кадрлар — ўз мустақиллигимизни, тинчлигимизни, жамиятда миллатлар ва фуқаролар ўртасидаги тотувликни асранг. Ўз эркимизни тасарруф этиш, уни бугунги мураккаб ва баъзан шафқатсиз дунёдаги ҳаддан зиёд ҳавф-хатарлардан сақлаш ҳар биримизга боғлиқ».

«Ассалому-алайкум, Каримов Ислому ота!»

Биз мустақил Ўзбекистоннинг келажиги порлоқ фарзандлари фаровон, тинч- осойишта ҳаёт кечиршига ўрганиб қолган эдик, — деб ёзишади Тош-

кент шахар, Собир Раҳимов туманидаги Дадажон Боймирзаев номли 134-мактабнинг 5-«Ж»-синф ўқувчилари номидан Содиржон Сиддиқўжаев. — Бизнинг ана шу тинч ҳаётимизни кўра олмайган, ўзбек халқига Сизга қарши чиққанларга нисбатан

лигимизнинг қадрига етмоғимиз лозимлиги ана шу куни яна бир бор исботланди, — деб ёзадилар Акмал Икромов туманидаги 197-мактабнинг кимё фани ўқитувчиси Дилором Отамуҳаммедова. — Юртимиздаги осойишталик биз катталарни ҳам бепарвороқ қилиб

нима совға қилсак экан-а, деб ўйланиб юрганимизда гўё сизгандек, «сизларнинг соғ-саломат юришингиз, аъло баҳоларга ўқишингизнинг ўзи совға», дедингиз. Бироз хаёлга толиб, яна кўшиб кўйдингиз. «Мустақил юртимизга муносиб ўғил-

ОДАМ БОРКИ, ОДАМЛАРНИНГ НАҚШИДИР...

бизнинг қалбимизда нафрат уйғонди.

Сизнинг жонингизга қасд қилишга ҳаракат қилганлар ниятига эриша олмадилар, эриша олмадилар ҳам. Аллоҳдан сўраймиз, бизнинг бахтимизга серкўёш Ўзбекистонимизга ҳамиша ўзингиз бош бўлиб юринг. Сизга шуни ишонч билан айтаемизки, ҳеч қандай куч ёш авлодни кўрқита олмайди. Биз танлаган йўл — порлоқ йўлди! Ватанимизнинг ҳар бир қарич ери биз учун муқаддасдир.»

Худди шу мактабда февраль воқеаларига бағишланган йиғилиш бўлди, — деб ёзишади мактаб ўқувчилари. — Йиғилишни мактаб раҳбари Жўра Қосимов олиб бордилар. Ўқитувчилар номидан кекса педагог, Халқ таълими фидойиси К. Н. Абдуллаева сўзга чиқиб жумладан шундай дедилар:

«Одам борки, одамларнинг нақшидир, Одам борки, ҳайвон ундан яхшидир».

Ватанимиз мустақиллиги, унинг тинчлиги, гуллаб — яшнаши йўлида тинмай ҳалол хизмат қилаётганларни «одамларнинг нақши»га ўхшатса бўлади. Аммо ўз юртига ёмон кўз билан қараб, ёвуз ишларни қилганларни эса иккинчи мисрага қиёслаш мумкин. Ўша кунги воқеалар сиз ўқувчиларни ҳам хушёрликка, тўғри йўлдан юришга, ҳар қандай оқим кетидан кетавермасликка ўргатиши аниқ».

Биз ҳар бир дақиқада тинч-

қўйган экан. 16 февралдаги ноҳуш воқеалар бизни — барча Ўзбекистон халқини гафлат уйқусидан уйғотди. Атрофга диққат билан қарашга, тинчлигимизни ҳар сонияда ҳимоя қилишга ўргатди. Бўлиб ўтган ўша бир соатлик дарс бизга бир умрга сабоқ бўлса, ажаб эмас.

Қашқадарё вилояти, Қашша туманидаги 1-гимназиянинг 6-«Б»-синф ўқувчиси Сожида Номозова ҳам ўша кунги воқеаларга ўзининг шеърий сатрлари билан баён қилибди:

Тинчлик бўлсин жаҳонда Болаларнинг бахтига. Нурли кўёш осмонда Порлаб турсин вақтида. Биз истаймиз, Ватанимиз, Тинч ва обод бўлмоғини. Биз истаймиз шу

диёрнинг Нур ва бахтга тўлмоғини.

Дадам дастурхон атрофида ўтириб фотиҳага қўл очганларида «юртимизда тинчлик ва хотиржамлик бўлсин», дейдилар. Бу сўзларнинг маъзига шу кунларда тушуниб етдим, — дейди ўз мактубида тенгдошингиз Бухоро вилояти, Гиждувон туманидаги 6-мактабнинг 7-«Б»-синф ўқувчиси Раъно Турсунова. — Президентимиз ушбу йилни Аёллар йили деб атадилар. Ўйламанки бу йил оналаримиз, опа-сингилларимиз учун ажойиб йил бўлиб қолади.

Онажон, мен сизни ана шу баҳор байрами билан табриқлайман! Опаларим билан сизга

қиз бўлиб етишишингиз, мен учун янаям катта совға», дея кўзингизга ёш олдингиз. Ҳа, онажон биз албатта сизнинг ишончингизни оқлаймиз.

Биз ёшларни ҳеч кимга бериб қўймаймиз, уларни ўзимиз тарбия қиламиз, вояга етказамиз. Чунки улар мустақил Ватанимиз, эркесвар халқимизнинг порлоқ келажиги учун меҳнат қиладилар...»

Юртбошимиз томонидан берилган бу юксак ишонч бизни ҳамиша олға интилишга, пок, ҳалол инсон бўлиб етишишга даъват этади, деб ёзади Сирдарё вилояти Гулистон шаҳридаги 6- мактабнинг 7-синф ўқувчиси Нодира Одилова — Пойтахтимизда содир бўлган воқеаларни эшитиб, бу ишга қўл урган тубан кимсаларга нисбатан нафратим уйғонди. Шу билан бирга Ватанимизга бўлган чексиз меҳр янада жўш урди.

Ҳа, мактублар жуда кўп. Уларда асосий мавзу—16 феврал воқеаларига ўзига хос муносабат, фикр-мулоҳазаларини билдирилган. Биз, оналар, фарзандларимизга қарата шундай дегимиз келади: **Азиз болажонлар, сизлар ҳам ўша ёвуз ниятли кимсаларга ўз жавобингизни беринг, бу жавобингиз — аъло ўқишингиз, намунали хулқингиз бўлсин!**

Феруза ОДИЛОВА шарҳлади.

Ватан туйғуси бу энг ёруғ ва буюк туйғудир. Шунинг учун ҳам мактабимиз директори Саодат опа Аҳмедова: «Дунёдаги энг буюк бурч бу Ватан олдидаги фарзандлик бурчидир, бу бурчни оқламоқ ҳар бирингиз учун ҳам қарз, ҳам фарздир», дейдилар.

Мен ҳар гал Саодат опанинг бу гапларини эшитганимда тезроқ улғайгим, она-Ватанимнинг равнақи учун ўз ҳиссамни тезроқ кўшгим келади.

«Чунки Ватанимизнинг фаровонлиги — бу бизнинг фаровонлигимиз, Ватанимизнинг тинчлиги бу бизнинг тинчлигимиз эканлигини ҳар биримиз яхши англамоғимиз зарурдир. Юртбошимиз айтганларидек: «Шу азиз Ватан барчамизникидир!» — дейди пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманидаги, Собир Раҳимов номли мактабнинг 3-синф ўқувчиси Баҳодир Усмонов.

Яқинда Баҳодирни аъло баҳолари ва намунали хулқи учун биринчи синфдан биратўла учинчи синфга ўтказишди.

Ватан олдидаги ўз бурчини яхши англаган Баҳодир эртага улғайгач, Ўзбекистонимизнинг камолини, равнақини юксалтириш учун ўзининг муносиб ҳиссасини кўшиши шубҳасиздир.

Шаҳноза СОБИРОВА

Куни кеча пойтахтимиздаги Мирзо Улуғбек туманидаги 113-мактабда 16 феврал воқеаларига ба-

БИЗ ТИНЧЛИК ТАРАФДОРИМИЗ

ғишланган маданий-маърифий йиғилиш бўлиб ўтди. Унда мактаб директори Валиева Муфассал Муҳаммадхўжаевна ҳамда ўқув ишлари бўйича директор ўринбосари Раҳимова Фарида Асадовналар сўзга чиқиб, бугуннинг энг долзарб масаласи бу ёшлар тарбияси эканлигини ҳамда уларнинг тарбиясига алоҳида аҳамият бериш кераклигини, ёшлар бу бизнинг бугунимиз, эртаимиз, келажакимиз эканлиги хусусида алоҳида тўхталиб ўт-

ўринбосари Эркаева Муҳаббат бошчилигида Охунжонова, Раззоқова ва Дармоновалар юртбошимиз Ислому Абдуғаниевич Каримов номига хат йўладилар, бу хатда улар бизнинг юртимиз-меҳнаткаш ва қадоқ қўл халқимиз ҳамиша Тинчлик ва

дилар.

Мактабнинг бир гуруҳ ўқитувчилари ва аълочи ўқувчилари ҳам сўзга чиқиб, ўз фикрларини билдирдилар. Маънавият ишлари бўйича директори

Бирдамлик тарафдори эканлигини, бизнинг юртимиз ҳамиша осойишталик маскани бўлиб қолажани таъкидлаб ўтдилар.

Нодира МИРЗАЕВА

16-февралда Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган воқеалар биз мактаб ўқувчилари, ёшларни огоҳликка даъват этди. Биз шу нарсани англаб етмоқдамизки, мустақилликни қўлга кириштиш жуда қийин. Бироқ уни мустаҳкам-

МУСТАҚИЛЛИККА МАСЪУЛМИЗ

лаш ва қўлда сақлаб келиш ундан ҳам оғирдир.

Бу нарсани 16-феврал воқеалари яна бир бор исботлади. Биз ўқувчи ёшлар бўлиб ўтган воқеалардан жуда таъсирландик. Истиқлолни мустаҳкамлаш ҳар биримизнинг вазифамиз ва бурчимиз эканлигини яна бир бор қалбдан ҳис этдим. Зеро, дунёдаги буюк бурч бу Ватан олдидаги бурчдир.

Нилуфар Маврулова, Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек туманидаги 49-мактабнинг 10 «А»-синф ўқувчиси.

Салом, «Тонг юлдузи»! Мен сенинг ҳар бир саҳифангни севиб ўқиб бораман, бошқотирмаларингни, топишмоқларингни, қизиқарли ўйинларингни аяжонимнинг ёрдамлари билан бир пасда ечиб ҳал қилиб ташлайман.

Сендан илтимос, менинг аяжонимга бўлган табрикларим ва тилакларимни ўз саҳифаларинг орқали уларга етказсанг.

Меҳрибон аяжоним, Ҳалима Аҳмедова! Сизни 8-Март халқаро хотин-қизлар куни билан табриклайман, доим соғ-саломат бўлиб ўйнаб-кулиб юринг, дунё тургунча туринг, ҳамиша кайфиятингиз аъло, кўнглингиз ёруғ бўлишини тилаб ўғлингиз.

Шохдил АХМЕДОВ,
Тошкент шаҳар, Шайхонтохур туманидаги, 462-болалар боғчасининг «Тайёрлов» гуруҳи тарбияланувчиси.

Ассалому-алайкум сеvimли ва қадрдон газетам «Тонг юлдузи!» Мана, фалларнинг энг дилбари ва фусункори бўлмиш келинчак баҳор ҳам борлиққа ўз чиройини кўз-кўз қила бошлади. Ҳар йилгидек бу йил ҳам онажонларимизу опажонларимизнинг ардоқли байрами бўлмиш 8-Март-Халқаро хотин-қизлар куни бутун Ўзбекистонимизда ўзгача бир меҳр ва мамнуният билан кутиб

лари доимо меҳр нурига тўла бўлишини тилаб қоламан.

Нўъмонжон МЕҲМОНОВ.
Бухоро вилояти, Жондор туманидаги 20-ўрта мактабнинг, 7 «Б»-синф ўқув-

БЕҒУБОР ЮРАКЛАРНИНГ МУСАФФО ТАБРИКЛАРИ

осмони му-саффо бўлиб, онажону-буви-жонларимизнинг кўнгиллари қувончга тўлиб юришини тилаб қоламан:

Гулноза МАКСУДОВА,
Тошкент туманидаги 25-ўрта мактабнинг 5-синф ўқувчиси.

Дунёда энг шарафли ва энг улғу касб бу мураббийлик, яъни муаллимликдир. Зеро, Навоий бобомиз айтганларидек:

«Ҳақ йўлида ким сенга бир харф ўқитмиш

чиси.

«Тонг юлдузи»! Мен сенинг доимий ўқувчларинг ҳамда муаллифларингдан бири Гулноза бўламан. Менинг мақолаларим ва хат-хабарларим сенда тез-тез босилиб турганлиги учун ҳатто сени менинг ҳозир 96 ёшга кирган буважоним ҳам севиб ўқийдилар. Ўша кунлари уйимизда каттакон байрам бўлиб кетади. Мени бувижоним «Бойвучча» қизим деб эркалатадилар. Мен ва укам Ихтиёр иккаламиз маза қилиб холажонларимизнинг, аммажонларимизнинг илиқ сўзларини, совға-саломларини олиб, шундай бойвучча болалар бўлганлигимиз учун онажонимиздан, дадажонимиздан миннатдор бўлиб юрамиз.

Мен меҳрибон онажонимни, бувижонларимни, Фариди ойим ва Маҳбуба ойимни барча қариндош-уруғларимиз, қадрдон холажонларим ва аммажонларимни хуллас барча-барча тенгдошларим, дугоналарим ва сеvimли ўқитувчи опажонларимни Баҳор

байрами, шодлик ва қувонч байрами 8-Март билан чин қалбимдан табриклайман. Доимо юртимиз

Мактублар қутиси

ҳар лаҳзада яхшиликка, буюк мақсадлар оstonасига, гўзал кунларнинг соғинчига чорлаб туради.

Мен сизни мана бугун сизнинг дилингиздек мунаввар ва латиф баҳорнинг энг ажиб байрами, энг латиф байрами бўлмиш 8-Март Халқаро хотин-қизлар куни билан қутлар эканман, сизга фақатгина гўзал кунларнинг сурури, улғу орзуларнинг қувончлари ёр бўлишини тилайман:

шогирдингиз Санобар МЕҲМОНОВА.

«Тонг юлдузи»! Мен сени жудаям яхши кўраман ва ҳар бир саҳифангни катта қизиқиш ҳамда мароқ билан ўқиб чиқаман. Сенга илк бор бутун дунё аёлларининг, хотин-қизларининг сеvimли байрами 8-Март Халқаро хотин-қизлар куни арафасида хат йўлламоқдаман.

Мен бу улғу байрам билан сен ва сенинг барча жонкуяр ва доно ходималарингни, ижодкор опаларимни, ҳамда меҳрибон Саодат холажонимни табриклайман. Ва уларнинг барчаларига узоқ умр; сиҳат-саломатлик, хуш кайфият ёр бўлишини тилаб қоламан. Мен холажонимни ҳам ўз байрамлари, ҳам туғилган кунлари, ҳам янги меҳмоннинг қувончли ташрифи билан астойдил қутлаб, доимо юзларидан қувноқ ва бахтиёр табассум ари-масин дейман:

Ботир НОРМАТОВ,
Тошкент шаҳри,
Юнусобод туманидаги,
278-мактабнинг 9-синф ўқувчиси.

Ассалому алайкум, азиз «Тонг юлдузи» газетаси таҳририяти ходимлари! Биз ўтган сонларингизнинг бирида «Аёллар йили» билан мунис онаю бувижонларимизнинг энг яхши табриги учун махсус совға борлигини ўқиб қолдик. Умуман, совға олиш учун эмас, шунчаки бизнинг меҳрибон она, опа, бувиларимизни ушбу йил билан қутлаш учун қўлимизга қоғоз, қалам тутдик.

Азиз ва мўтабар онажонларимиз! Биз сизларни мана шу аёллар йили билан чин юракдан табриклаймиз. Илоҳим, биз фарзандларингизнинг бахтига доимо соғ ва саломат бўлиб юринглар. Бизнинг тилагимиз шудирки, аёллар йилида ҳеч бир аёлнинг кўзидан ёш оқмасин. Ҳамиша уларга кулгу ва табассум ҳамроҳ бўлсин!

Шаҳодат ТЎХТАЕВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги
8-ўрта мактаб ўқувчилари.

олинмоқда.

Чунки оналарнинг байрами бу меҳр-муҳаббатнинг яхшиликнинг байрамидир! Мен ана шу гўзал фурсатдан фойдаланиб, меҳрибон онажоним Мусаллам Нуримовани ва сеvimли устозим, синф раҳбаримиз Фотима опа Жўраевани, математика ўқитувчимиз Ўлмас опа Сафаровани, опажоним Зайнабхон Меҳмонвани, жажжи сингилчам Дилнавозхонни, барча-барча онажонлару-опажонларни, бувижонлару-холажонларни, кичкинтой қизалоқлару жамийки хотин-қизларни байрам билан чин юракдан табриклайман. Уларни ҳамиша қувонч ва шодлик тарк этмаслигини, кўнги-

ранж ила

Айламоқ бўлмас адо онинг ҳақин юз ганж ила»...

Мен мана бугунги дилбар байрам 8-Март халқаро хотин-қизлар куни билан устозим, жонкуяр мураббий, гўзал инсон Тошкент Давлат Дорилфунуни «Янги Демократик Жамият Қуриш Назарияси ва унинг Амалиётини Ўрганиш марказининг» бошлиғи Қоражон опа Тошмуродовани чин юракдан самимий табриклайман.

Қадрли Қоражон опа! Ўша сиз юрагимга солган буюк меҳр ришталари, мурувват ва эътиқод ёғдулари мени

БАЎРАМ УСТИГА БАЎРАМ

Ҳар йили феврал ойида. Буюк бобоколонишимиз шеърят мулкининг султони Алишер Навоий ва улуғ мутафаккир шоҳ ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуд топган кунлар нишонланади.

Дарҳақиқат, буюк аждодларимиз бизга ўлмас ва адабий мерос қолдирганлар. Хусусан, Алишер Навоий жилвакор сўз дурдоналарининг мислсиз обидасини яратди. Унинг ҳар бир асарини ўқиганимизда жозибадор ғазалларини ёд олганимизда шеърятнинг жўшқин ва оромбахш наволари дилимизни мафтун этади.

Бизнинг мактабимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур номи билан аталади. Ҳар йили мактабимизда «Навоийхонлик», «Бобурхонлик» кечалари ўтказилади. Бу аънамага содиқ қолган ҳолда бу йил ҳам шундай кечалар ўтказилди. Унда Бобур ва Навоий ғазалларидан намуналар ўқидик. Улар ҳаётини акс эттирувчи сахна кўринишларини тайёрладик.

Мактабимиз ўқувчилари Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳаётини ва Ҳиндистондаги «Бобурийлар» сулоласи тарихини жуда яхши билдилар. Олис Ҳиндистонда Ватан ишқида ёниб, армон билан кўз юмган Бобур хотираси қалбимизда ёрқин юлдуздек порлайверади.

Махбуба АҲМЕДОВА,
Шофиркон туманидаги
Бобур номи 42-мактабнинг
11-синф ўқувчиси.

БИЗНИНГ МАКТАБ

Мактабимиз Мамашариф Ҳусайнов номи билан юритилади. Мактабимизда илгари институт биноси жойлашган экан. Институт биносини завод, фабрикалар қилса бўларди, давлатга даромад ҳам келарди. Лекин давлат болалар учун ўқув мактаби қилди. Чунки бу кун мамлакатимизда ёшлар таълим тарбиясига алоҳида эътибор берилаяпти.

Бизнинг мактабимизда 74 та синф хонаси бор. Хоналар кенг, ёруғ, озодадир. Бизнинг мактаб уч қаватли.

Мен 1993 йили мактабга бордим. Ҳозир 6-«Б» синф ўқувчисиман. Тўғриси, «Ёш мухбирлар» тўғрагига аъзо бўлганимга қадар мактабимизнинг нега айнан Мамашариф Ҳусайнов номи билан аталиши ҳақида, умуман у киши ким ва нима ишлар қилганлигини ўйлаб кўрмаган эдим.

Тўғрақ раҳбаримиз бир куни «Мактабларнинг тарихини биласизларми?» деб сўраб қолдилар. Кейин мухбирларга хос бўлган изланиш мени мактабимиз ҳақида билишга ундади. Мамашариф Ҳусайнов 1888 йили Ўратепада туғилган. 1903 йилда очарчилик сабабли Жиззах шахрига кўчиб келган эканлар ва бутун умрларини Жиззах вилоятининг обод бўлишига, эл тўқ бўлиши учун халқ хўжалигининг турли жабҳаларида ҳалол меҳнат қилиб, ҳурмат қозонган эканлар.

Худога минг қатла шукрки, бу кун халқимиз тўқ, устимиз бут.

Бизнинг мактабга 1993 йил Тўлқин Соатович Буранов директор этиб тайинланди. Мактабимизнинг синф хоналари безатилган. Болалар учун спорт майдони бор. Бизнинг мактабимизда кўп тўғрақлар фаолият кўрсатмоқда. Улар зардўзлик, инглиз тили, шашка ва шахмат тўғрақларидир. Яқинда «Ёш мухбирлар» тўғраги очилди. Бу тўғраққа Нодира Олимова раҳбарлик қилади. Мен ҳам шу тўғрақ аъзосиман. Биз ёш мухбирлар қалам тебратиш сирларини ўрганмоқдамиз. Билим олишимиз учун шундай мактаб ва шароитлар яратган давлатимизга ва юртбошимизга ташаккурлар айтамыз.

Шаҳноза АТАМУРОВА.

Бизнинг синфимиз она тили ва адабиёт фанлари чуқур ўрганиладиган синф ҳисобланади. Устозимиз Саида опа Соҳибовани биз жуда яхши кўрамыз, уларга атаб шеър ҳам ёзганмиз. Бир ўқиб кўринг-а:

МЕНИНГ ДОНО ЎҚИТУВЧИМ

**Маъно тўла сўзларида,
Нур ёғади юзларидан.
Чорлайдилар билим томон,**

Менинг доно ўқитувчим.

Мактабимизда рассомлар, шахмат клубларида иш қизғин кетаяпти. Дарсдан бўшадик, дегунча тўғрақларга ошиқамиз.

Хуллас, бизнинг Ойбек номи мактабимиз бошқа мактаблардан бутунлай фарқ қилади. Ўз мактабимизни жуда - жуда яхши кўрамыз. Бунга сабаб доно ўқитувчимиздир.

Гулноза ҚУРБОНОВА,

Бухоро вилояти,

Ғиждувон туманидаги

36-мактабнинг 7-синф

ўқувчиси.

РАҲМАТ, СЕНГА ХАЛОЛЛИК!

Онамнинг туғилган куни эди. Дадам бозорга бориб тухум, шакар, саримсоқ пиёз олишни унутибди. Шу боис менга 400 сўм пул берди ва мен бозордан 120 сўмга 4 та тухум олдим. Кейин шакар олишга магазинга кирдим. Шакар 160 сўмдан экан. Мен эса шакарнинг қайтимини унутиб кўйибман. Анча йўл юрганымдан кейин орқам-

дан «Ҳой қизча, ҳой қизча», деган овоз эшитилди. Ўгирилиб қарасам, оппоқ халат кийиб олган савдо ходими мен томон югурар эди. Мен «лаббай, ишингиз борми?» дея сўрадим. Пулингнинг қайтимини унутиб қўйибсан-ку, деди-да, пулимни бериб кетди.

Мен ҳар доим савдо ходимлари ҳақида ёмон фикрлар эшитиб келар-

дим. Сотувчи Фулом ака Холбоевнинг орқамдан қайтимини олиб келиб бериши менинг фикрларимни ўзгартириб юборди. Орамизда виждонли савдо ходимлари яшайди. Уларни алқайлик, улардек ҳалол бўлайлик, азиз тенгдошлар.

Шаҳноза САРИБОЕВА,
Ховос туманидаги
Бобур номи 6-мактабнинг 6 - «А»
синф ўқувчиси.

Онам Мўтабар ая 92 баҳорни қаршиламоқдалар. Онамлар Фориш туманининг «Гараша» қишлоғида истиқомат қиладилар. Мен онамларни кўриш учун қишлоққа тез-тез бориб тураман. Ҳар борганимда улар мени олдиларига ўтказиб дуо

ОНАМГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

қиладилар. Кейин ўтмишларини сўзлаб берадилар. Улар ҳар гапларида «шу кунларга ётказганига Оллоҳга беадад шукур, илоё сизларнинг ҳам умриларингиз узоқ, йўлларингиз равон бўлсин» — дейдилар. Мени

онамга жуда ҳавасим келади. Ҳозир улар қариллик гаштини сураяптилар. Қани энди ҳамма ҳам шу ёшга кирса...

Дилдора ИНОМОВА,
Жиззах шахридаги
«Ёш мухбир»
тўғраги аъзоси.

ХАТЛАР

ТЕГШУРМОНИ

Биз «Дўст билан обод уйинг» шеърини жуда ҳам севиб ўқиймиз. Дунёда дўст орттирганидан жуда ҳам хурсанд бўласан. Чунки сенинг барча яхши, ёмон кун-

Оғир кунимда ҳаммасини, шунчаки ташлади-да, кетди. Кейинги вақтларда у ўзига бино кўйиб, менинг устимдан куладиган, камситиб га-

Дўст билан обод уйинг...

нда дўст ёнингда туриб беради-да!

Аммо менинг дўстим ундай қилмади. Биз у билан (исмини ёза олмайман) жуда ҳам аҳил эдик. Ҳамма бизга ҳавас билан қарар, «дўстлигингиз чин бўлсин-да», дерди. Менинг баъзан бу гапларга ғашим келарди. Нега ундай дейишади, ахир биз бир умр дўст бўлиб қоламиз-ку! дердим.

Йўқ, мен хом хаёл сурган эканман. Дўстим мени ташлаб кетди.

пирадиган, мен худди унга қарам бўлгандек, менга сўзини ўтказадиган бўлиб қолди. Шунда ҳам мен унга ҳеч нарса деганим йўқ. Нима учун бундай қилгани менга қоронғу. Мен нима қилай энди? Ўзимга бошқа дўст қидирайми ёки у қилган хатосини тушуниб қайтиб келармикин?

Шарифа НЕЪМАТОВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги
3-ўрта мактабнинг 11-
«Б» синф ўқувчиси.

ХУНАРЛИ КИШИ ХОР БЎЛМАС...

Бизнинг қадимий Бухоро шахри кишилари қадимдан хунармандчиликнинг турли соҳаларида иш олиб борганлар. Айтишларича, қадимда ҳатто эркаклар ҳам зардўзлик билан шуғулланишган экан. Улар сарой маликаларига турли зар чопонлар, кўйлақлар тикишган экан. Буни

амир жуда яхши баҳолаган экан. Бу зар либослар бошқа мамлакатларга ҳам совға тариқасида жўнатилган экан. Ота-боболаримиздан қолган бу хунар ҳозирда ҳам ўз шаклини йўқотмаган. Келинчакларнинг зар тўнини кўриб, ҳамманинг ҳаваси келса керак, деб ўйлайман. Ҳар бир

Республикамизда ўтказилган Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги муносабати билан бизнинг мактабимизда «Яшил чироқ» синфлараро

ЙЎЛ ҚОНДАСИ — УМР ФОЙДАСИ

мусобақаси ўтказилди. Мусобақада мактабимизнинг юқори синф ўқувчилари қатнашишди. Унда йўл ҳаракати оид турли савол-жавоблар бўлди. Оқибатда

бизнинг 7-синф ўқувчилари голиб чиқишди. Қолганлар эса йўл ҳаракати қоидаларини янада яхшироқ билиб олишди.

Хилола ҲАЙДАРОВА,
Наманган вилояти,
Чортоқ тумани Мирзо
Улуғбек номи 22-мактабнинг 7-«А» синф
ўқувчиси.

бухоролик қизнинг икки хунаридан бири зардўзлик ҳисобланади. Уларнинг барчаси зардўзликни мукамал ўрганиб олишган. Мен ҳам зардўзлик хунарини яхши кўраман. Бўш қолган вақтларимда зар дўппими, кичик қизларга зар кўйлақми тиқишни ёқтираман. Зардўзлик барча мактабларда бўлгани каби бизнинг мактабда ҳам тўғрақ машғулоти қилиб киритилган. Биз қизлар билан келин-куёвлар учун зар тўнлар, зар

ковушлар тикамиз. Бизнинг бу ишимиздан барча хурсанд бўлмоқда. Ўз кўлимиз билан тиккан тўнларни келинларнинг устида кўриб, жуда ҳам қувониб кетамиз. Бу хунаримиз халқимизга манзур бўлаётганидан жуда мамнунмиз.

Севара ҚАЛАНДАРОВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги
49-мактабнинг
6-«Б» синф
ўқувчиси.

ВАТАН САЖДАГОҲ КАБИ МУҚАДДАСДИР

“Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир, уни севиш, қадрлаш зарур бўлса, жон фидо этиш иймоний бурчдир”.
Ислом КАРИМОВ.

Ватан остонадан бошланади, дейдилар. Тўғри, Ватан остонадан, киндик қони тўкилган уй ва маҳалла-қўйдан бошланади. Менга қолса, Ватан она алласидан бошланади...

Мурғак гўдак бокира кўзчалари билан бу дунё сеҳрига ҳайрон боқар экан, она ўз алласи орқали ҳаёт деб аталмиш бебаҳо неъмат сирларини унинг гўдак қалбига сингдира бошлайди. Бу муқаддас кўшиқда эса аввало инсоний меҳр, Ватан муҳаббати Тўмарис, Широқ, Муқанна каби аж-

доқларимизнинг мададкор руҳлари барча-барчаси мужассам бўлади.

Алла айтинг онажонлар, алла авжига чиқсин,
Кўзига қон тўлганларни Тўмарис руҳи йиқсин.
Диёнатли Алпомишнинг йўлига Барчин чиқсин,
Алла айтинг онажонлар, алла авжига чиқсин.

Ватан деб аталмиш муқаддас туйғу ҳақида гапирар эканман, энг аввало кўз ўнгимда улуг ва гўзал, жаннатмакон юртимиз - она Ўзбекистонимиз гавдаланади. Қадим Туркистоннинг марказида икки азим дарё - Аму ва Сирдарёлар оралигида жойлашган ушбу Ватанимиз шаънига қанчалик мадҳу санолар ўқисак оз. Ватанимиз дунёга ўзининг пурвиқор тоғлари билан, серсув дарёлари билан, шифобахш ноёб ўсимликлари билан, камёб ҳайвонлари билан, битмас-туганмас ер ости бойликлари билан, чўп қадаса, дарахт қилиб ўстирган унумдор тупроқлари билан ва энг муҳими, меҳнатсевар ва соҳиб мард ва танти, дунёга машҳур “Ўзбек” деб ном олган халқи билан машҳурдир.

Мозийдан қолган бир афсона бор. Унда ривоят қилинишича, хумо қушининг сояси кимнинг бошига тушса, бахтли бўлар эмиш. Назаримизда, ўша куни 1991 йилнинг кузида Хумо қуши бирдан пайдо бўлди-ю, ўзбек диёри узра соя солиб ўтди. Хумо қушининг шарофати афсона бўлса, ҳам Қодир худонинг каромати билан халқимизга мустақиллик инъом этилди. Халқимиз ўзининг Давлат герби, байроғи, мадҳиясига ва конституциясига эга бўлди.

Мустақиллик шарофати билан буюк бобокалонларимизнинг номлари барҳаётлаштирилди. Ва

бебаҳо асарлари чуқур ўрганила бошлади. Она ватанимиз худудида яшаб келган буюк алломаларимиз жаҳон тарихида ўчмас из қолдирган. Юртимиз Ал-Бухорий, Ал-Фарғоний, Ал-Хоразмий, Ибн Сино, Аҳмад Яссавий, Беруний каби буюк алломалари билан дунёга машҳурдир. Яқинда юртимизда умумжаҳон фани тараққиётининг йирик намоёндалари Аҳмад Ал-Фарғоний таваллудининг 1200 йиллигини ва Имом Исмоил Ал-Бухорийнинг 1225 йиллигини тантанали равишда нишонладик. Бу анжуман “ЮНЕСКО” ташкилотининг 1998 йилдаги тадбирлари режасига киритилганлиги ўтказилган маросимнинг катта халқаро аҳамиятини белгилайди.

Биз шу замин, шу юрт фарзандимиз. Ана шулардек Ватанга фидойи, садоқатли инсон бўлиб етишмоқ биз ёшлар учун шарафли вазифадир.

Ватанимиз мустақил бўлди. Унинг эртаси ҳам, унинг ютуғи ҳам, халқаро обрўси ҳам, шуҳрати ҳам биз ёшларники. Айниқса, биз ёш авлодлар бу вазифани Ватан туйғусини юксак ҳис этмоғимиз, зарур бўлган тақдирда Ватан учун жонимизни фидо қилишга тайёр бўлишимиз керак.

Биз ўғил-қизлар Ватанга фидойи, содиқ, садоқатли бўлишни бурч деб билмоғимиз даркор. Демак, халқимиз айниқса, биз ёшлар шу кўркам давлатимиз, Ватанимиз шаънига доғ туширмаслигимиз лозим. Ватан хизматиға мард, жасур йигит-қизлар бўлиб туришимиз керак. “Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир”, “Ватанни севмоқ иймондандир” деб бежиз айтмаганлар. Ҳа, Ватанимиз ҳам иқтисодий ва ижтимоий томондан юксалиб бормоқда. Менинг ҳам келажакдаги орзуим ўқитувчи бўлиб, Ватанимизнинг гуллаб-яшнашига ўз ҳиссамни қўшаман. Дроимо унинг содиқ фарзанди бўлиб қоламан. Юртбошимиз И.Каримов айтганларидек, “Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак!”. Ва биз она-Ватанимизнинг буюк келажаги сари бораверишимиз керак.

Дилафрўз ЖАББОРОВА,
Ғиждувон туманидаги
36-сон умумтаълим
мактабининг
9 - “А” синф ўқувчиси.

ОТА-ОНАМ ОЛТИН ҚАНОТИМ

Инсониятни ўз бағрида кўтариб, ардоқлаб турган заминни улуглаш учун одамлар бисотидаги энг буюк сўзни - “Она” сўзини кўшиб ишлатади ва она замин деб атайди. Ҳа, одамлар бисотидаги сўзларнинг энг сараси ва улуги “Она”дир.

Она! Бу сўз қанчалик ёқимли ва ҳаётбахш. Бу сўз миллионлаб қалблардан меҳр булоғи каби тошиб чиқиб, кўнгилларни яйратади ва яна у қайта дилларга сингиб кетади.

Бизнинг ўзбек халқимиз қадим-қадимдан ота-онани оламда энг улуг, энг мўътабар, энг муқаддас зот деб билади ва ўз дунёқарашда, ёзма ва оғзаки адабиётида, санъатида, кундалик гап-сўзю, жавоб муомаласида, жумладан, сон-саноксиз маънолари ва ибратли сўзларида ота-онанинг фарзанд учун қанчалар қадр-қимматли, меҳрибон, вафодор, содиқ, мададкор, мураббий, моддий ва маънавий таянч эканлиги қайд этилади. Уларни умрбод эъзозлаш, иззат-хурмат қилиш, қадрига етиш “Бошида кўтариб юриш”, қўлтиғига кириб, суянч, таянч, мададкор, ҳамкор, ҳамдард, ҳамнафас бўлиш, уларнинг гапини ерда қолдирмаслик, айтганини қилиш, панд-насихатларига кулоқ солиш ва амал қилиш, зинҳор-зинҳор уларнинг чизган чизигидан чиқмаслик, уларга ёмонликни раво кўрмаслик, қаттиқ гапирмаслик, кўнгилни оғрит-

маслик, лаънату қарғишларига қолмаслик, аксинча уларга яхшилик ва фақат яхшилик қилиб, берган туз-насибаларини, оқ сутини оқлаб, ҳар жиҳатдан рози қилиш керак. “Давлатинг - ота-онанг, Савлатинг - ўғил-қизинг” - “Олтин кумушнинг эскиси йўқ, ота-онани баҳоси йўқ”, “Ота-она рози, худо рози” каби мақоллар бежиз яратилмаган.

Ота-онанинг қадри, уларни сийлаш ва хурматлаш фарзанднинг бурчи эканлиги халқ оғзаки ижодида ҳам самимият билан куйланиб келинади:

Отанга қилганингни,
Болангдан кўрасан.

Ота-она дуоси
Ўтга, сувга ботирмас.

Ота-она рози -
Худо рози.

Отасининг кўнглини оғритган,
Эл ичида ҳор бўлар.
Онасининг кўнглини оғритган,
Бурда нонга зор бўлар.

Она меҳри тошни эритар,
Ота қаҳри тоғни қулатар.

Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов 1999 йилни “Аёллар йили” деб эълон қилдилар. Юртбошимизнинг бу Фармони менга жуда ёқди. Ҳа! Аёл борки, олам мунав-

вар. Аёл борки, борлиқда гўзаллик нафосат бор. Бироқ аёлнинг, хусусан оналарнинг бахти, таянчи - оталардир.

Ота - оила билан жамиятни боғлаб турувчи маънавий ип, оила аъзоларини жамият қонун-қоидаларига мос руҳда тарбияловчи мураббий.

Ота! Бундай улуг номни оқлаш, оталик бурчини бажариш ҳамиша эркақлар учун шарафдир. Фарзанд тарбиясида оталарнинг ибрати ўзига хосдир. Фарзанд биринчи бўлиб отадан ибрат олади.

Оила - кичик жамоа. Бу жамоа фаолиятда ота-онанинг вазифаси ва обрўсини, мавқеини ва фарзанд тарбиясига таъсир кучини бир-бирдан камайтириб бўлмайди. Бу ўринда ҳар иккисининг ўрни тенг, муқаддас ва буюқдир. Фарзандлар учун ота-она бир қушнинг икки қаноти мисол. Жуфт қанотсиз куш ўзини ҳар қанча ўнглашга ҳаракат қилсин, барибир оқсайди. Ҳазрати Навоий айтганларидек, ота-она ойу куёш янглиғ:

Бошни фидо айла ато қошига
Жимни қил садқа ано бошига
Туну кунинга айлагали

Бирисин ой англа,
Бирисин куёш.

Шоҳида МАҲМУДОВА,
Маҳбуба АЛИЕВА,
Сирдарё туманидаги
26-мактабининг
8-синф ўқувчилари.

ЎСИМЛИК МОЙЛАРИДАН ҚАЙСИ БИРИНИ НИМАЛАРГА ИШЛАТГАН МАЪҚУЛ?

Ҳозир мамлакатимиз савдо тармоқларида ўсимлик ёғларининг ҳар хили мавжуд: пахта ёғи, тозаланган пахта ёғи, соя ёғи, ловия ёғи, зайтун ёғи, аралаш ёғ ва ҳ. Уларнинг бир-биридан фарқи нимада? Бу саволнинг жавобику анча мураккаб. Сиз учун энг муҳими - уларнинг қайси бирини қачон ишлатган маъқул?

Маълумки, озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ва қувватбахшлиги уни тайёрлашда ишлатилган ёғга кўп жиҳатдан боғлиқ. Бунда асосан ёғ таркибида бўладиган ёғ кислотасининг оз ёки кўплиги муҳим аҳамиятга эга.

Масалан, **соя ёғи** таркибида 60% ёғ кислотаси бор. Бу ёғни хом ёки қайнатилган сабзавотлардан салат тайёрлашда ишлатган маъқул. Ундан балиқ ёки бошқа гўшларга қайла (соус) тайёрлаш, қисқа муддатли (масалан, тухум, куймоқ) қовуришда фойдаланилса соз бўлади.

Ерэнғоқ ёғида ёғ кислотаси соя ёғига нисбатан 2 марта кам. Бироқ бу ёғ хушхўр. Ундан хомлигича (яъни қиздирмай) фойдаланиш мумкин. Ерэнғоқ

ёғини хамирга қўшилса, янада соз бўлади.

Рапс ёғи ўзининг табиий тозаллиги билан қимматли. Уни олишда бу ёғ таркибига ҳеч қандай синтетик қўшимчалар қўшилмайди. Рапс ёғини қовуришда, димлашда, пишириқлар тайёрлашда, турли қайла-ларга ва албатта салатга ишлатиш мумкин.

Зайтун ёғи (оливковое масло) инсон саломатлигига энг кўп фойдали ёғ ҳисобланади. Унда ёғ кислотасидан ташқари одам организми учун зарур турли микроэлементлар бисёр.

Салат (пахта) ёғи - номидан ҳам аёнки, у турли салатларга, хамир маҳсулотларига қўшиш учун мўлжалланган. Салат ёғида қовуриладиган овқат тайёрлашга тўғри келса, биласизки, уни қиздириш, доғлаш шарт эмас.

Тозаланган пахта ёғи - қиздириб, яхши доғлаб олсангиз, унда қандай таом пиширсангиз ҳам бўлаверади.

Хуллас, зайтун ёғи орзулаб юравергандан, бир ҳисобда, ўзимизнинг пахта ёғида кун кўрсак ҳам зарари йўқ.

ҲАШОРОТЛАР ҲАМ ҚУТБЛАРНИ БИЛАДИЛАР

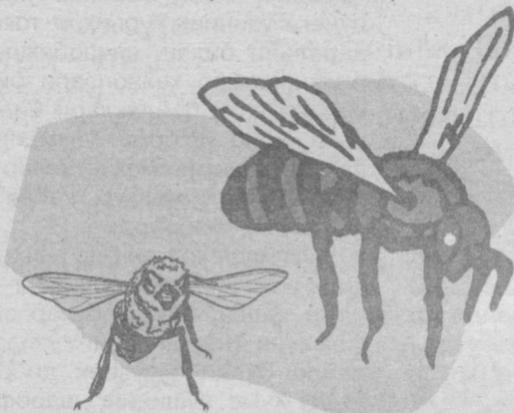
Одамлар, ҳайвонлар қуёш ва юлдузлардан таралган нур ҳолатига қараб, кўп муаммоларни ҳал этадилар. Бироқ асаларилар, пашшалар сингари митти жонзотлар қандай қилиб нур билан "тиллашарканлар?" Бу савол... кўпчиликнинг хаёлига келмайди. Хаёлига келтирганлар эса бу жумбоқнинг тагига етолмайдилар.

Хўш, бу митти жонлар осмондаги ёруғлик ҳолатига қараб, маконни қандай билиб олишади. Бу унча ҳам мураккаб эмас.

Маълумки, жонзотлар вужудида ультрабинафша нурларини сезадиган ре-

цептор хужайралар мавжуд. Улар мана шу хужайралар ёрдамида нур қутбланишини аниқлайдилар. Бундай рецептор хужайраларнинг ҳар бирида рабдом деб номланган нур ушлагичлар бор, уларнинг бири у ёққа, 2-си бу ёққа қараган (йўналган) бўлади. Бу 2 хил рабдомлар ораллигидаги бурчак тахминан 40° бўлади.

Бир вақтнинг ўзида ишлаб турувчи 2 хил нур тутгичлар ёрдамида асаларилар ҳам, ҳашоротлар ҳам ҳаво бўшлиғидаги нурларнинг қай томондан қутбланаётганини бемалол ажрата оладилар.

ҚУТУДАГИ ЧОЙ ҚАНАҚА ЭКАНЛИГИНИ БИЛАСИЗМИ?

Дўкандан куруқ чой олишда доим иккиланасиз: "ичидаги чой талқонмикин ёки йирикмикин?", "Хушбўймикин ёки похолчоймикин?". Бу саволлар жавобини болаларгина эмас, баъзан катталар ҳам билишмайди. Рост-да, қути берк бўлса!

Лекин савдо-сотикнинг ҳам ўз қонун-қоидалари бор. Ана шу талабга кўра

ҳар қандай маҳсулот идишига унинг муҳим сифат белгилари қайд этилган бўлади. Фақат бу "белгиларни ўқий олиш" керак.

Мана, чойга алоқадор куйидаги шартли белгилар ёдингизда турсин.

Рекос (Р) - йирик япроқли эзилмаган чой;

Orange Рекос (ОР) - йирик япроқли;

Broken Orange Рекос (БОР) - кесилган чой япроқлари;

Broken Orange Рекос Fining (БОРФ) - чўпларидан тозаланган кесик чой япроқлари;

Dust - чой кукуни;

С.Т.С. - донатор чой.

Мана шу 6 хил ёзув ёдингизда турса, чой танлашда ҳеч адашмайсиз.

МАШҚЛАРНИ ЕЧИНГ:

1. Сиз буюмнинг янги нархини топмоқчисиз. Бу ҳолда дастлабки нархни қандай сонга кўпайтириш керак, агар буюм

а) 2%, б) 10%, в) 15% арзонлашган бўлса? (Бу ерда сотишга солиқ қўйилмайди деб фараз қилиш керак).

2. Сиз буюмнинг арзонлашганини ва солиқни ҳисобга олган ҳолда унинг янги нархини топмоқчисиз. Бу ҳолда дастлабки нархни қандай сонга кўпайтириш керак, агар

а) нарх 5% туширилди, солиқ эса 8%

б) нарх 10% туширилди, солиқ эса 7%

Бу ҳолларда буюм нархи ошадими ёки камаядими?

3. Бир корхонанинг акциялари аввал 10 доллардан бўлган. Йилнинг охирида акциялар нархи 12 доллар бўлган, 2-йилнинг охирида акциялар 20 доллар ва 3-йилдан сўнг 16, 50 доллардан баҳоланган. Акциялар нархи ўзгариши процентда топилсин.

а) 1-йилда; б) 2-йилда; в) 3-йилда.

ТЕСТ

Бозор муносабатлари тушунчаси:

а) уй хўжалигини юритиш санъати деган маънони билдиради;

б) ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларини ўз ичига қамраб олади;

в) бозор муносабатлари қоидалари асосида бошқариладиган иқтисод маъносини беради;

г) сотувчи билан харидор ўртасидаги иқтисодий алоқаларни англатади;

д) нотўғри жавоб йўқ.

Бозор иқтисодиёти деганда:

а) бозор муносабатлари қоидалари асосида бошқариладиган иқтисод тушунилади;

б) уй хўжалигини юритиш санъати тушунилади;

в) сотувчи билан харидор ўртасидаги иқтисодий алоқалар тушунилади;

г) кишилар ўртасидаги алоқа, муомала тушунилади;

д) нотўғри жавоб йўқ.

Бозор муносабатлари:

а) рақобат курашини тан олмайди;

б) эркин нарх бўлишини талаб қилади;

в) мулкчиликнинг хилма-хиллигини тақозо этмайди;

Бозор иқтисодиёти шароитида:

а) мулк хусусийлаштирилади;

б) давлат ягона мулкдор бўлиб қолади;

в) давлат мулкига устуворлик берилади;

г) мулкка нисбатан монополия сақланиб қолади;

д) нотўғри жавоб йўқ.

Эркин иқтисодиёт шароитида:

а) ишлаб чиқариш либераллаштирилади;

б) тақсимотни давлат эмас, бозор бажаради;

в) айирбошлашда монополия вужудга келади;

г) истеъмол муносабати тенгликни эмас, балки тенгсизликни келтириб чиқаради;

д) нотўғри жавоб йўқ.

Табриқлаймиз!

Азиз фарзандимиз ТУРСУНАЛИ!

Туғилган кунинг билан қутлаймиз. Ҳамиша ойдек ярқираб, сойдек шарқираб, ўйнаб-кулиб юришингни тилаб,

даданг, аянг,
бувижонинг,
аканг Нурбек ва укаларинг.

ИҚТИСОДИЁТДАН САБОҚЛАР

Янги ўқув йилидан бошланган "Иқтисодиётдан сабоқлар" сиртқи мактаби конкурси давом этмоқда.

Конкурс "Ёш иқтисодчи" шлова газетаси ва конкурс лойиҳаси муаллифлари, фан номзодлари **Эргашвой САРИҚОВ** ва **Баҳодир ХАЙДАРОВ**лар билан ҳамкорликда уюштирилмоқда.

Конкурс бутун ўқув йили давомида олиб борилади. Газетамизнинг ҳар бир сонидан конкурс топшириқлари ва топшириқларни бажаришингиз учун зарур бўладиган назарий материаллар бериб борилади. Сиз ўз навбатида топшириқ варақаларини тўлдириб, тахририятга юборишингиз лозим. Агар газетамизга обуна бўлмаган бўлсангиз, ҳозирча мактаб кутубхонасидан газетани топиб, қўлда ёки ксероксда кўчириб олиб, топшириқ варақасини тўлдириб, бизга йўллашингиз мумкин. Оралиқ якунлар ҳар ойда эълон

қилиб борилади. 3-4 та газетада берилган топшириқларни тўплаб, 1 та хатжислда юборишингиз ҳам мумкин.

Танловда қатнашаётган ўқувчилар газетамизнинг сентябрдан апрелгача бўлган сонларида берилаётган ҳамма топшириқларга жавоб йўллаши зарур. Акс ҳолда, тўплайдиган умумий балли оз бўлиб қолиши мумкин.

Конкурс ташкилотчилари ва ҳамийлар томонидан қўйидаги мукофотлар таъсис этилган:

1-ўринни эгаллаган ўқувчига - телевизор;

2-ўринни эгаллаган ўқувчига - стерео магнитофон;

фаол қатнашган 10 та ўқувчига - аудио-плеер

Конкурснинг якуний босқичи Тошкент шаҳрида 1999 йилнинг апрель ойида ўтказилади.

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА ЮБОРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент

шаҳри,

Мустақиллик майдони,

2-уй, 402-хона.

(Музаффар ПИРМАТОВга)

25 - ДАРС

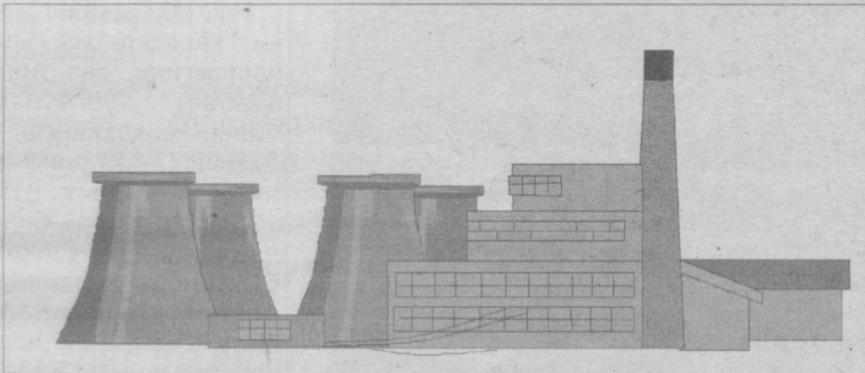
КИМЛАР МУЛҚДОР БЎЛА ОЛАДИ?

Ўтган дарсда айтганимиздек, алоҳида олинган шахс, оила, жамоа ва давлат ташкилотлари, мулк эгаси, яъни мулкдор бўлиши мумкин.

Алоҳида олинган киши, шахс энг аввало ўз танаси, билими, ақл-идроки ва жисмоний кучининг эгаси ҳисобланади. Булардан ташқари инсон уй-жой, автомобиль, самолёт, корхона, завод ва фабрика каби турли туман нарсаларнинг ҳам эгаси бўлиши мумкин.

Оила ҳам мулк эгаси бўлиши, унинг аъзолари эса бу мулкка тенг ҳуқуқли эгалик қилишлари мумкин. Шундай бўлса-да, оилада ишлатиладиган баъзи нарсалар шахсий мулк ҳам бўлиши мумкин. Масалан, акангиз сотиб олган шахсий компьютеридан, албатта сиз ва бошқа оила аъзоларингиз ҳам кези келганда фойдаланишингиз мумкин.

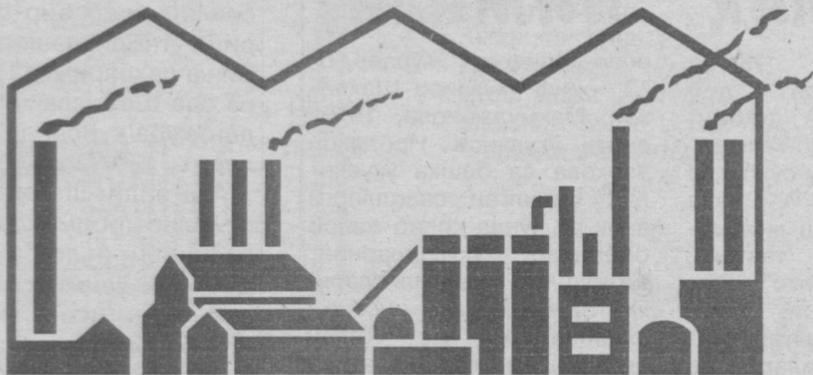
Бирор корхонада меҳнат қилаётган ёки бирор умумий мақсад ва қизиқिशларига кўра бириккан одамлар жамоаси ҳам мулкдор бўлиши мумкин. Масалан, маиший хизмат кўрсатиш корхонасининг жамоаси пул йиғишиб, бу корхонага тегишли бино ва жиҳозларни сотиб олган бўлсин. Бу ҳолда бу корхона - жамоа мулки, жамоа аъзолари эса бу корхонанинг эгаси, яъни мулкдори ҳисобланади.

Жамоа мулки

Бутун бир мамлакат аҳолиси ҳам бу мамлакатдаги баъзи табиий ва миллий бойликлар эгаси бўлиши мумкин. Масалан, мамлакатимиздаги дарёлар ва кўллар, улардаги балиқлар, сув захиралари, тоғ ва чўллардаги ўсимлик ва ҳайвонлар дунёси, кўриқхоналар, шаҳарлардаги дам олиш хийбонлари, тарихий ёдгорликлар, музейларда сақланаётган нодир адабиёт ва санъат асарлар, хунармандчилик дурдоналари ҳаммамизники ҳисобланади. Керагида биз улардан фойдаланамиз. Ҳайвонларни, қушларни ва балиқларни овлаймиз. Тоғлардан доривор ўсимликлар, кўзқорин ва меваларни терамиз. Томорқамизни суғориш учун сувдан фойдаланамиз. Музейда нодир асарларни томоша қилиб, эстетик завқ оламиз. Шундай бўлса-да, бу нарсаларни меники, менинг шахсий мулким, деб айта олмаймиз. Бу нарсаларнинг эгаси ҳаммамиз ва алоҳида олинган ҳар биримиз ҳисобланамиз.

Мамлакатимиз ҳудудидаги ер, сув ҳавзалари, барча табиий бойликлар, фойдали қазилмалар баъзи давлатга қарашли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар мулки давлат мулки ҳисобланади.

Давлат мулки

Давлат мулкига эгалик қилиш ҳуқуқи давлат корхоналарига берилган. Масалан, мактабларга Халқ таълими вазирлиги, касалхоналарга Соғлиқни сақлаш вазирлиги эгалик қилади ва ҳоказо.

Билиб кўйган яхши

БИРИНЧИ АКЦИЯЛАР ВА ФОНД БИРЖАЛАРИ

1608 йил Амстердам шаҳрида "Ост-Инд" савдо компанияси океан ортига, Америка қитъасига бориш учун кемани ҳозирлаш мақсадида, аҳолидан маблағ тўплай бошлади. Кемани ҳозирлашга маблағ кўшган фуқарога ёзма тилхат берилиб, унда бу тижорат саёҳатидан келадиган фойданинг фалон фоизи миқдоридан пул ваъда қилинган эди. Шу тариқа биринчи акциялар, ҳиссадорлар компанияси пайдо бўлган.

Улар билан бирга эса, акциялар билан савдо қилувчи фонд биржалари ҳам фаолият кўрсата бошлаган.

25 - ТОПШИРИҚ

КИМЛАР МУЛҚДОР БЎЛА ОЛАДИ?

1. Чап томондаги буюмлар, нарсаларга ўнг томондагиларнинг қайсилари мулкдор бўлиши мумкинлигини аниқлаб, мос катاكلарни туташтиринг.

Бино	Давлат
Автомобиль	Алоҳида шахс
Компьютер	Оила
Хом-ашё	Жамоа
Китоб	Мамлакат аҳолиси
Тарихий ёдгорлик	
Сув омбори	
Дарахт	

2. Мамлакат аҳолисининг мулки бўлган нарсаларни сананг. Жавоб:

3. Жумлани тўлдириг. Дарёда сузиб юрган балиқ _____ мулки, сиз тутган балиқ эса _____ мулк бўлади.

5. Эгаси давлат бўлган табиий бойликларни сананг. Жавоб:

6. Шумболанинг қуйидаги гапларидаги ёлгон жумлаларни аниқлаб, тўғирлаб қайтадан ёзинг:

Табиатдаги ҳамма нарсанинг эгаси бор. Ҳар бир одамнинг қандайдир мулки албатта бўлади. Ҳамма нарсанинг эгаси борлиги ёмон, чунки ҳамма уруш, жанжаллар мулк таллашишдан келиб чиқади. Оилага қарашли ҳар қандай мулк давлат мулки ҳисобланади.

Жавоб:

7. Бутун бир мамлакат аҳолиси эгалик қилиши мумкин бўлган мулкларни сананг: Жавоб:

8. Мамлакатимизнинг ҳамма аҳолисига тегишли умумхалқ мулкига нисбатан қандай ҳуқуқларга эгасиз? Жавоб:

Исм-шарифингиз _____
Манзилингиз, мактабингиз ва синфингиз _____

Гурур

ҲАР СОҲАДА ҶОЛИБЧИЗ

Мақтабимиз туманимизда кўзга кўринган таянч мактабларидан биридир. Бизда билимлар рейтинг усулида баҳолаб борилади.

У 1985 йилда қурилган. Кенг, икки қаватли бинодан иборат. Бинода 20 та фан хонаси, 120 ўринли ошхона, мактаб боғи, жиҳозланган мактаб устахонаси мавжуд. Уларда 950 нафар йигит-қиз таълим олмақда. Бизга ўз фанининг билимдонлари сабоқ бермоқдалар.

Бизнинг мактаб туман бўйича ўтган йили ўтказилган "Сиз қонунни биласизми" кўрик-танловида 67 та мактаб ичида 1-ўринни эгаллади. Мактабда мусиқа ишларига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Фортопиано ва бошқа мусиқа асбобларимиз мавжуд. 1998 йилда мактабимиз хор жамоаси туман, вилоят босқичларидан ўтиб, ҳатто республика кўрик-танловида ҳам қатнашиб, 3-ўринни эгаллади.

Мақтабимизда турли фанлардан қўшимча курс-

лар очилган, ҳозирги кунда ўқув курсларига бошқа мактаблардан ҳам ўқувчилар келяптилар. Мактабда ЭХМ хонаси мавжуд. Хонада 10 та компьютер бор, биз бу ерда турли хил масала, мисоллар ечамиз.

Мақтаблараро бўлиб турадиган волейбол ва баскетбол мусобақаларида мактабимиз ўқувчилари яхши кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар. Булар албатта ўз-ўзидан бўлмади. Буларнинг ҳаммаси ўқитувчиларимизнинг меҳнатининг самарасидир. Биз шундай мактабимиз борлигидан фахрланамиз.

Бу бизнинг мактабимиз, Фахримиз, шавкатимиз. Ўша улуг мактабнинг Биз ёшлар қудратимиз.

Хуршид ҲАЛИЛОВ, Алишер РАУПОВ, Фиждудон туманидаги 49-мактабнинг 10-"А" синф ўқувчилари.

АЖОЙИБ СОВҒА

Мен 3-синфда ўқийман. Бизнинг оиламизда қизиқ бир воқеа бўлиб ўтди, шунинг сизларга ҳикоя қилиб бермоқчиман:

Бир кун мактабдан келиб чой ичиб ўтирдим, 5-синфда ўқийдиган Дилшод акам келиб қолди. Мен акамга салом бердим. Акам алик олдилар-да, кийимларини алмаштириш учун уйга кириб кетдилар. Бир оздан кейин худди зарур гаплари бор-у, эсидан чиқиб қолишдан қўрққандай шошилиб, кўйлақларининг тугмаларини йўл-йўлакай қадаганича менинг олдимга келдилар:

- Наврўз, - дедилар ўтира туриб.

- Лаббай, - дедим акамга чой узатарканман.

- Биласанми, 8 Март байрами ҳам яқинлашиб қолибди. Ойимга нима совға қилсак экан-а?

- Билмадим, - дедим ўйланиб.

- Бу йил - Аёллар йили. Ойимга ҳар йилгидан бошқачароқ совға тайёрлашимиз керак, ўйлаб кўр! Нима қилсак ойим жуда ҳам, жуда ҳам хурсанд бўладилар?

- Ҳа, билдим, чиройли, жуда ҳам чиройли гул совға қила қолайлик. Ойим гулларни жуда яхши кўрадилар-ку.

- Э, ҳар йили гул совға қиламиз, ўзи бизсиз ҳам дадам, албатта, байрам кунини гул олиб келадилар.

- Бўлмаса, китоб совға қилайлик?!

- Э, эсинг борми? Ойимнинг ишлари бошларидан ошиб ётибдику, китобни ўқишга сираям вақтлари бўлмади. Ахир ўзинг ўйлаб кўр, ойимни ишдан келиб ёнбошла-а-аб ётганларини ҳеч кўрганмисан? Ҳеч бўлмаса бемалолроқ ўтирмайдилар-ку. Ишлаб келишларига қарамасдан уйдаги ҳамма ишлар яна ойимга қараб туради: ҳовли, уйларни супуриш, овқат тайёрлаш, идиш-товоқ,

кир-чир, мол-хол дегандай, бўёқда яна хамир-нон. Бунинг устига биз ҳам узилган тугма-мизними, йиртилган кўйлагимизними, ишқилиб, бирор нарса тикиштириб тураемиз. Янаям ойижонимизга раҳмат. Ҳаммасига улгурадилар. Кўйлақ-шимларимизгача дазмоллаб, ҳатто мактабда оч қолмасин деб, сумкамизга нон ҳам солиб қўядилар.

- Ҳа-я, шунча иш-а? Ие, ака, калламга бир фикр келиб қолди. Бу йил Аёллар йили экан, келинг онажонимизни ўзимизнинг аъло баҳоларимиз-у, аъло хулқимиз билан хурсанд қиламиз.

- Қандай қилиб?

- Ҳовли, уйларни ўзимиз супуриб - сидирамиз. Кўйлақ, рўмолча, пайпоқларимизни ўзимиз ювамиз, кўйлақларимизга ўзимиз дазмол босамиз, узилган тугмаларимизни ўзимиз қадаб оламиз. Мактабдан доимо "5" баҳо олиб қайтаемиз.

- Баракалла ука, бўпти шундай қиламиз, - дедилар хурсанд бўлиб акам. Шундай деб келишиб олганимизга ҳам, мана бир ой бўлиб қолди. Ойим бизнинг бунчалик ўзгарганимизга ҳайрон. Ҳар замонда ойижоним: "Кўйинглар, ўзим ишларни қилавераман, чарчаб қоласизлар, сизлар ўйнаб юраверинглар, сизларни қийналмасин, дейман, - деб қоладилар. Шунда биз ҳам: "Биз ҳам сизни қийналиб қолманг деймизда ойижон", - деймиз. Дафтарларимиздаги "5"лар эса, бизни бу ишимиздан хурсанд бўлиб қулиб туради.

Сизлар ҳам, азиз ўқувчилар, бизга ўхшаб онангизга ёрдамлашинг, фақат Аёллар йилида эмас, ҳар доим.

Наврўзнинг ҳикоясинини оққа кўчирувчи Ирода ЖАЛИЛОВА, Фарғона вилояти, Қува туманидаги 37-умумий таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси.

Мужда

ФИДОЙИЛАР КЛУБИ ИШ БОШЛАДИ

Бизнинг мактабимизда ҳар хил тўғараклар, клублар очилган. Шулардан бири "Фидойилар клуби". Бунда мустақил Ўзбекистонимиз ҳақида, юртбошимиз

Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг асарлари ҳақида баҳс ва мунозаралар юриятаямиз. Клубни тарих ва ҳуқуқ ўқитувчиси Тўлқин ака Аҳмедов ташкил қилган. Машгулотлар ҳафтанинг ҳар чоршанба кунларида олиб борилмоқда.

Клубда биз Ватанимиз тарихи, давлатчилик асослари, ёшлар ва жамият, иқтисодиёт ва сиёсат, халқпарвар, ватанпарвар аждодларимиз ибрати каби масалаларда баҳс ва мунозаралар ўтказаямиз.

"Фидойи ёшлар клуби"да яқинда бўлиб ўтган мунозарада биз Тошкентда бўлиб ўтган машъум 16 февраль воқеаларини муҳокама қилдик.

Камола ЁШИЕВА, Нафиса ҲАСАНОВА ва Дилсора КАРОМАТОВА, Вобкент туманидаги 1-иқтидорли болалар гимназиясининг 7-синф ўқувчилари.

ГЎЗАЛЛИК НИМАДА?

Мақтабимизда "Инсон гўзаллиги нимада?" деб ном олган давра суҳбати бўлиб ўтди. Баҳс-мунозараларга бой ушбу суҳбатда мактабимизнинг азиз ўқитувчилари, "Ёш мухбирлар", "Кўғирчоқ театри", "Ўзбек миллий рақс" тўғрагининг аъзолари, "Ўйла, изла, топ!" телемусобақасининг қатнашчилари ва олимпиада голиблари иштирок этдилар.

Бу давра суҳбатини уюштирган мактаб директори ўринбосари Саодат Турсунова "Инсон гўзаллиги нимада?", "Инсонни ташқи гўзаллик безайдими ёки ички гўзалликми?", "Инсонийликнинг гўзал фазилатларидан қайсиларини биласиз?" ва бошқа қатор саволларни ўртага ташладилар. Ҳар бир ўқитувчи ва ўқувчи ушбу саволларга ўз фикрича жавоб бердилар. Айниқса, 11-"В" синф ўқувчиларидан Зухра Мирзаё-

рова, Орифжон Жўраев, 6-"Д" синф ўқувчиси Шахлохон Маҳмуджоновна, 9-"В" синф ўқувчиси Иродахон Узоқова ва бошқа ўқувчилар берилган саволларга аниқ ва лўнда қилиб жавоб бердилар. Ўқувчиларнинг турмуш камчиликлари, ҳаётий воқеалар, инсоний фазилатлар акс этган сўзларидан таъсирланган она тили ва адабиёт ўқитувчиси Фахриддинов Иброхимжон ака мактабимиздан мустақил фикрга эга, ҳар томонлама етуқ ва баркамол, билимли, гўзалликка интилувчан ўқувчиларнинг кўплаб етишиб чиқиши, Ўзбекистон деб аталмиш мустақил юртимизнинг равнақ топишига ўз ҳиссаларини қўйишларига тилак билдирдилар.

Абдубанноева Нодирaxon, Фарғона вилояти, Ўзбекистон туманидаги, Муқимий номли 8-ўрта мактаб ўқувчиси.

ҒОЛИБЛИК МУБОРАК, СИНФДОШЛАРИМ!

Мақтабимизнинг иккинчи қаватидаги кўркем, шинамгиға, она тили ва адабиёт кўргазмалари билан жиҳозланган зал бизнинг 7-"Ж" синфимизга ажратилган.

Уйимиз мактаб биносидан бир оз узоқроқда бўлганлиги туфайли, биз ҳар кун кўнғироқ чалинишига 15-20 минут қолганда етиб келишга ҳаракат қиламиз. Бугун ҳам ҳар галгидек дарсга ўз вақтида етиб келдик. Синфимизга элтувчи залнинг ўнг томони ўқувчилар билан гавжум эди. Яқинроқ бориб қарасам, мактабимизда рейтинг ойнаси ташкил қилиниб, унда бизнинг 7-"Ж" синфимиз 83,7 балл тўплаб, биринчи ўринни эгаллабди. Хурсанд бўлганимдан синфга қараб югурдим. Аллақачон ушбу хушxabар синфга тарқалиб бўлган, синфдошлар бир-бирларини табриклашар эди. Синф раҳбаримиз Гулчеҳра опа Шодиева ҳам биздан жуда хурсанд бўлдилар.

Ана энди, III-чорак ҳам охирлаб бормоқда. Энг асосийси, аъло баҳоларда ўқиб, ўзимизга муносиб ўрнимизни қўлдан бой бермасликка ҳаракат қилишдир. Менимча, синфимизнинг фахрли ўрин синфимиз ўқувчиларига зўр қудрат ва шижоат бахш этиб, кейинги йилларда ҳам бундан-да кўпроқ балл тўплаб, мактабимиз ўқувчиларига намуна бўлишга ёрдам беради.

Назира ЭРГАШЕВА, Бухоро вилояти, Фиждудон тумани 8-умумтаълим мактабининг 7-"Ж" синф ўқувчиси.

ҚАЛБИ УЙҒОҚ БОЛАЛАР

Мана икки йилдирки, мактабимизда “Ёш ижодкорлар” тўғарагини олиб бораман. Ижодкор ўқувчилар билан ишлаш жараёнида тўгарак аъзоларининг анчагина қисми ижод қилиш сир-синуоти, қонун-қонидаси билан танишиб олди.

Тўгаракимиз аъзоларининг кўпчилиги ўзим раҳбарлик қиладиган 6-“А” синф ўқувчилари. Бир синф ўқувчилари орасидан 15 дан ортиқ ижодкор чиқиши ҳайрон қоларли, албатта. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам талаб даражасида шеър ёки ҳикоя ёза олади, деб бўлмайди. Шунинг учун мен ўз шеърларида нимадир фикр айтмоқчи бўлган тўгарак аъзоларининг шеърларидан намуналар юбораяпман. Бу шеърлар тўгарак машғулотида таҳлил қилиниб, танлаб юборилмоқда.

Ҳалима САМАНОВА.

ТОНГ ЮЛДУЗИ

“Тонг юлдузи”, “Тонг юлдузи”
Сенсан бизга онг юлдузи.

Саҳифангни ўқиймиз,
Тинмай кеча-кундузи.

Кизиқ-қизиқ шеърларни,
Сенга атаб тўқиймиз.

“Тонг юлдузи”, “Тонг юлдузи”,
Сенга олқиш ўқиймиз.

Раҳмат сенга, “Тонг юлдузи”,
Зиё бердинг бизларга.
Натижада дўст бўлдинг,
Минглаб ўғил-қизларга.

Сирдарё вилояти, Ховос туманидаги Бобур номли 6-ўрта мактаб ижодкорлари — меҳмонимиз!

БАҲОР КЕЛДИ

Гул-чечаклар очилди,
Завқ бериб юракларга.
Куёш нурин мўл сочди.
Далалар ва боғларга.

Баҳор келди соз бўлди,
Кўнгиллар равшан бўлди.
Қушлар ҳам учиб келди.
Бизга бахт олиб келди.

Зафар РАЙИМНАЗАРОВ.

СЕН МЕНИ ТУШУНМАДИНГ

Дардимни ичга ютиб,
Оромимни унутдим.
Не қилайки, билмадинг,
Сен мени тушунмадинг.

Дарё бўлиб оқдим мен,
Селга ўхшаб тошдим мен.
Қушга ўхшаб учдим мен,
Сен мени тушунмадинг.

Қандай иноқ дўст эдик,
Ҳамфикру, ҳамдарад эдик.
Афсус, бугун дилда ғам,
Сен мени тушунмадинг.

Дилором САИДОВА.

КУЁШ

Куёш, куёш, куёшжон,
Эрталабдан чиқасан.
Ҳамма ёқни ёритиб,
Бизларни уйғотасан.

Куёш чиқса чарақлаб,
Уйимиз нурга тўлар.
Куёш чиқса чарақлаб,
Мевалар болга тўлар.

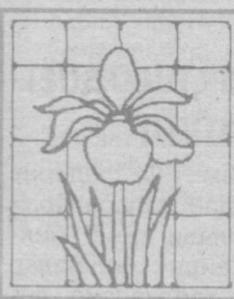
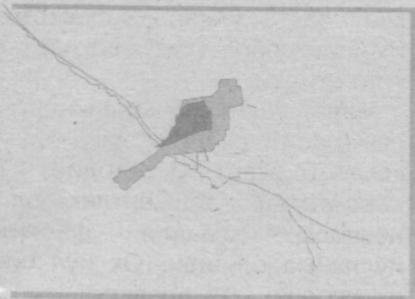
Рамилия РЕЗЯПОВА.

ҚУШЧА

Деразам тагида бир қушча,
Талпиниб деразам тепади.
Қушчанинг поласин эшитиб,
Юрагим дардларга тўлади.
Билсам, у жанубга кетолмай,
Қаноти қайрилган қуш экан.
Жароҳат туфайли учолмай,

Тўпидан ажралган қуш экан.
Мен уни хонамга киритиб,
Доп бериб асрадим совуқдан.
Ёз фасли дўстлари қайтганда,
Қўшилди энтикиб шодликдан.

Шаҳноза САРИБОВЕВА.

ОНАЖОНИМ

Эрта билан турасиз,
Тиним нима билмайсиз.
Фарзандим деб ёнасиз,
Доимо парвонасиз
Сиз - меҳрибон онасиз,
Онажоним, онажон.

Алла айтиб чиқасиз
Болам тинч ётсин дея,
Бор меҳрингиз бердингиз.
Сиз - меҳрибон онасиз,
Онажоним, онажон.

Оқ сут бериб умид-ла,
Мени катта қилдингиз
Шу мустақил Ватанга
Дастёр бўлсин деддингиз.
Сиз - меҳрибон онасиз,
Онажоним, онажон.

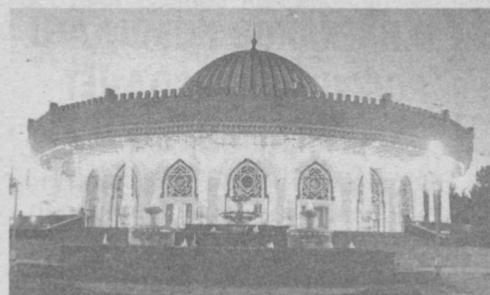
Дилрабо МАМАРАСУЛОВА.

ОНАЖОНИМ

Оқ сут бериб катта қилган,
Онажоним, сизга раҳмат!
Кийинтириб, улғайтирган,
Меҳрибоним, сизга раҳмат!

Онажоним, жонажоним,
Уйимизнинг кўркисиз!
Онажоним, меҳрибоним,
Қалбимизнинг кўрисиз!

Сиз менинг қувончимсиз,
Кўзимнинг қорасисиз.
Ҳаётимсиз сиз менинг,
Қалбимнинг кўзгусисиз.

ЎЗБЕКИСТОН ЮРТИМИЗ

Ўзбекистон - она диёр,
Ғамимиз бўлди унут.
Ҳамма халқлар бахтиёр,
Келажагинг-чи буюк.

Бойлигимиз - пахтаимиз,
Хирмон тўла ғаллаимиз.
Яшайверсин доимо
Ўзбекистон юртимиз.

Бойликларинг беҳисоб,
Еринг тўла хазина.
Дўстлар қалби жуда шод.
Ўзбекистон Юртимиз.

Шўхратинг ошаверсин,
Сенга бўлсин меҳримиз
Иқболинг тошаверсин,
Ўзбекистон - Она юрт.

Юлдузхон ҲАКИМОВА.

ВАТАНИМ

Ватанимсан, онамсан.
Мен учун муқаддассан.
Бебахосан, улғусан.
Улуғ Ўзбекистонсан.

Тупрогингни ўпаман.
Жоним фидо этаман.
Сенга шеърлар битаман,
Улуғ Ўзбекистонсан.

Сен отамга ўхшайсан,
Алла айтган онамсан.
Менга жон ато этган,
Улуғ Ўзбекистонсан.

Нигора БОЙЧИБОВЕВА.

БАҲОР

Қишни кузатиб,
Баҳорни кутиб.
Дилим яйради,
Баҳор келди деб.

Гуллар очилган,
Сувлар оқмоқда.
Қушлар учади,
Шоҳлардан-шоҳга.

Қалдирғоч шодон,
Келиб ин қураб.
Полапонига,
Замин ҳозирлар.

Рашида БЕРДИЕВА.

Г.В.ПЛЕХАНОВ НОМИДАГИ РОССИЯ ИҚТИСОДИЁТ АКАДЕМИЯСИ

Академия тарихи - Россиянинг XX асрдаги амалий тарихидир. Академия ўтган вақт мобайнида Россия билан бирга ўз тараққиёти жараёнида кўп нарсаларни кўриш ва ўрганиш имкониятига эга бўлди. Лекин академия ҳар қандай вазиятда ҳам халқ хўжалигининг турли жабҳаларида дунё стандартига мос келадиган малакали кадрлар тайёрлаш ўчоғи бўлиб қолди.

Мамлакатдаги ижтимоий ва иқтисодий беқарор вазиятни, албатта, россияликлар ҳаётига таъсири бўлади. Бу қийинчиликларни халқнинг маънавий руҳий янгилини билан енгиш мумкин. Академия талабалари эртанги юрт эгаларининг мақсадлари ҳам шунга йўналтирилган. Академия асосий эътиборни малкаали, етук бозор иқтисодиёти талабларини тушунадиган, қисқа фурсатлар ичида мамлакат иқтисодиётини оёққа кўйишида ўз ҳиссасини қўядиган мутахассислар тайёрлашга қаратган.

Бу вазифа умумдават аҳамиятга эга. Академия талабалари олдида пухта йўналтирилган, ривожланган Россияда XXI аср бозор иқтисодиётини яратиш вазифаси турибди.

Россия иқтисодиёт академияси (РИА) ташкил этилганига 90 йил тўлди. Бир инсон учун ҳам олий ўқув юрти, ҳам анчагина катта ёш бу. Ўтган шунча йилдан кейин хотирлашга арзийдиган нарсалар ҳам бўлади. Бу гапни Академия миқёсида қўллайдиган бўлсак, аввало 1907 йил Россия иқтисодий билимларига пойдевор бўлган Москва тижорат институтига асос солган машҳур рус банкири Александр Семенович Вишняковни ёдга олиш адолатдан бўлади.

Айни кунларда бу даргоҳ бугунги аҳволи билан янги пайдо бўлган кезларини такрорлаётгандек. Қувончлиси шундаки, жамият секинлик ва қийинчилик билан бўлса-да, муаммоларни муваффақиятли ҳал қилишда иқтисодий билимларнинг нечоғлик аҳамиятли эканлигини англамоқда.

Бу иқтисодиёт академиясида бир қанча дастур олиб борилмоқда.

"Лицей" дастури мактаб базасидаги лицейда ўқиётган бўлажак талабаларга мўлжалланган. Ҳайъат томонидан 36 стипендия белгиланган. Доимо илмий-услубий анжуманлар ўтказилиб турилади. Бу ишларни ҳайъат (совет?!)нинг энг фаол аъзоларидан бири - "Мирбис" амалга оширади.

Инкомбанк, "Стройтрансгаз" АЖ, Инкаробанк, "Группа компаний САВВА АЖ", "Мирбис" ва "Тред Банк Нэт" АЖи энг йирик дастур ҳисобланган "Талаба" (студент) дастурини ривожлантирмоқда. Бу ерда 25 стипендия белгиланган бўлиб, у РИАсининг ўқишда ва илмий-тадқиқот ишларида муваффақиятга эришган, хорижий тилларни ўзлаштираётган талабаларга берилади. Шунингдек, дастурда

ТОШКЕНТЛИК "ПЛЕХАНОВЧИ" ИҚТИСОДЧИЛАР

Куни кеча Тошкент Иқтисодиёт университети қошидаги янгича йўналишда ўқиб битирган 105 нафар ёш иқтисодчиларга мутахассислик дипломлари топширилди.

Маълумки, бу ерда бундан 4 йил олдин Россиядаги Г.Плеханов номида Россия иқтисодиёт академиясининг ўқув маркази ташкил этилган эди. Бу марказда ўқиш истагини билдирган, ёшлар орасидан имтиҳонларни "аъло"га топширган ҳар беш даъвогарнинг бири, ўқишга қабул қилинган эди. Талабаларга россиялик ва ўзбекистонлик иқтисодчи олимларнинг "юлдуз"лари сабоқ бердилар. Битирувчиларнинг ярми иқтисодчи-тарғимон ихтисослигини ҳам эгаллаб

чиқишди. Бу ерда таълим гарчи пуллик бўлса-да, "плехановчи"лар сарфлаган маблағларини ўтказган вақтларидан мамнун. Улар республикамиздаги йирик фирма ва концернларда банк иши, солиқ иши, бухгалтерия, аудит, халқаро валюта-кредит алоқалари бўйича мутахассис бўлиб етишдилар. Битирувчиларнинг кўпчилиги Республика Молия вазирлиги, Давлат Солиқ қўмитаси ва Марказий банкда ишлаш учун йўланма олишди.

Маълумки, республикамиз Президенти Ислам Каримов Россия Иқтисодиёт Академиясининг фахрий доктори.

Мазкур академия ҳақида қуйида тўлиқроқ маълумотни ўқийсиз.

ижтимоий ҳимояга муҳтож талабалар ва уларнинг оилаларини моддий таъминлаш, соғломлаштириш, маданий хордиқ чиқаришга сарфланадиган харажатларни ҳам кўтариш назарда тутилган.

Инкомбанк, Конверсбанк, Инкарбанк, Гидромаш олиб борадиган "Преподаватель" ("Дарс берувчи") дастурига жуда катта ташкилий ишлар мажмуаси киради. Уларга аспирантлар стипендияси, услубий қўлланма, дарсликлар чоп этиш киради. "Плехановчи" номли кўп нусхали газетани моддий қўллаб-қувватлаш ҳам шу дастур ҳисобидан Академияда қуйидаги факультетлар фаолият кўрсатиб келмоқда.

РИАСИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ УМУМИҚТИСОДИЙ ФАКУЛЬТЕТ

РФСининг федерал бюджети ҳисобига "Иқтисод" йўналиши бўйича уч йиллик ўқишга талабалар қабул қилинади. Факультетни тамомлаганларга иқтисод бака-

лаври миқёсидаги олий маълумотли мутахассис деган диплом берилади. Битирувчилар академия магистратурасида ўқишларини давом эттиришлари ёки молия институтини, суғурта ва банк ишлари, маркетинг институтини солиқ институтларининг иқтисод, менежмент факультетларида таҳсил олишлари мумкин.

ИҚТИСОДИЙ КИБЕРНЕТИКА ФАКУЛЬТЕТИ

Факультет "Математик усуллар ва иқтисодиёт операциясининг тадқиқотлари" мутахассислиги бўйича талабаларни РФ федерал бюджети ҳисобига қабул қилади. Битирувчилар иқтисодчи-математик малакали таснифи бўйича олий маълумотли мутахассис деган дипломга эга бўладилар. Ўқиш муддати - беш йиллик.

МУҲАНДИС-ИҚТИСОДИЁТ ИНСТИТУТИ

Бу институт ҳам РФ федерал бюджети ҳисобидан талабаларни ўқишга қабул қилади. Беш йиллик ўқишдан кейин талабалар олий тоифадаги мутахассис деган диплом оладилар.

Талабалар биринчи йили умумий дастур бўйича ўқийдилар. Иккинчи йилдан бошлаб эса "Умумий овқатланиш маҳсулотлари технологияси", "Истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи аппаратлар ва машиналар", "Сайёҳлик, меҳмонхона, ресторанларнинг иқтисодиёти ва уларни бошқариш", "Тадбиркорлик фаолиятининг иқтисодиёти ва бошқариш", "Ишлаб чиқариш комплекслари иқтисодиёти ва уларни бошқариш", "Кўчмас мулк бозори иқтисодиёти ва уни бошқариш" мутахассисликлари бўйича кадрлар тайёрлайди.

Муҳандислик мутахассислиги бўйича таълим олаётганлар "Хўшларига кўра "Умумий овқатланиш корхоналарининг иқтисодиёти ва уларни бошқариш" ихтисослиги бўйича иккинчи мутахассисликка эга бўлишлари ҳам мумкин.

ТОВАРШУНОС ФАКУЛЬТЕТИ

Бу факультетда ўқиганлар 5 йил ўқиш давомида товаршунос мутахассислигига эга бўлиб чиқадилар.

Улар ҳам биринчи йили умумий дастур бўйича таҳсил оладилар. Иккинчи йилдан бошлаб эса "Истеъмолга чиқариладиган товарларнинг сифатини тижоравий таҳлили, товар ўрганиш" ва "Савдо корхоналарининг иқтисодиёти ва бошқаруви" мутахассисликлари бўйича ўқийдилар.

БИЗНЕС ВА ТАШКИЛИЙ ИШЛАР ФАКУЛЬТЕТИ

Бу факультетга юридик ва жисмоний шахсларнинг шартномага асосан пул ўтказиш йўли билан қабул амалга оширилади. Ўқиш бу факультетда ҳам 5 йил бўлиб, уч ярим йилда талабалар иқтисод бакалаврининг давлат дастурини ўзлаштирадилар. Қолган бир ярим йил ичида эса ўзларига ёққан қуйидаги мутахассисликлар бўйича таҳсил оладилар:

"Молия ва кредит", "Бухгалтерия ҳисоби ва аудит", "Маркетинг", "Корхоналар бошқаруви ва иқтисодиёт", "Иқтисодиёт ва меҳнат социологияси", "Банк иши", "Банк маркетинги".

Кейинги вақтларда РИА замон талабларидан келиб чиқиб, ўз хизмат доирасини кенгайтириб бормоқда.

Хусусан, Мустақил Ўзбекистонда олиб борилаётган иқтисодий ислохотлар РИА жамоаси эътиборини тортди. Бу иқтисодий жараёнларнинг муаллифи Ислам Каримовга дунёдаги етук назариётчи мутахассислардан бири сифатида РИАнинг фахрий доктори даражаси берилди. Орадан кўп вақт ўтмай Ўзбекистонда РИАнинг янги ўқув маркази ташкил этилди.

Мана, ушбу ҳамкорликнинг илк самараси рўёбга чиқди: куни кеча Тошкент Иқтисодиёт университетида тошкентлик плехановчилар амалий фаолиятга йўланма олишди. Оқ йўл сизга, иқтисодчи ака-опалар.

Иқтисодчилар.

Халқимизда “Куш уясида кўрганини қилади”, “Онасини кўриб қизини ол, кирогини кўриб бўз ол” деган мақоллар бор.

Доно халқимизнинг бу ҳикматли сўзлари болаларнинг жисмонан ва ақлан ривожланишида улар ўсган муҳитнинг аҳамияти бекиёслигига ишорадир. Чиндан ҳам инсон атрофида нималарни кўрса, нималарни эшитса ўшаларга қизиқади, ўшандай олам одами бўлиб етишади. Бу - инсон камолотида муҳитнинг таъсири кучли эканлигини тасдиқловчи далилдир.

Одамлар, ҳайвонлар, ҳатто ўсимликлар дунёсида ҳар бир авлод (насл)нинг қандай хусусиятлар мажмуи бўлиб ўсишида, албатта, табиий насл-насаб-ку, етакчи аҳамиятга эгаллиги ҳаммага равшан. Бироқ айни вақтда жуда сархил бугдой дони қатқалоқ ерга тушиб

қолса, ундан ҳеч қандай ҳосил битмаслиги ҳам аниқ.

Олимлар одам боласининг камолоти даражасига унинг насл-насабидан ташқари, уни ўраб турган муҳитдан ташқари у истеъмол қиладиган озиқ-овқатлар ҳам боғлиқ эканини ўтган асрдаёқ аниқлаган эдилар.

Масалан, XIX аср инглиз файласуфи Роберт Оуэн жиноятчилик ва бошқа

қусурлар - яхши овқатланганлик ва ахлоқона тарбия маҳсули эканини аниқлаган эди.

Асримиз ўрталарида олимлар инсон (ва умуман ҳайвонот, наботот олами воқеалари) камолоти на-

слдан наслга ўтиб борувчи генларга боғлиқ деган ақида тарафида эдилар.

ҚУЛАЙ ШАРОИТДА ЎСГАН БОЛА АҚЛЛИРОҚ БЎЛАДИ

Улар таъкидлашларича, муҳит ва шароит янги авлод камолоти даражасида фақат 10 фоиз таъсир қилади, холос, дер эдилар.

Энг замонавий текширишлар эса бу фикр унчалик ҳам тўғри эмаслигини

кўрсатди. Яқинда америкалик зоологлар бир ота-она сичқонлардан тарқалган 24 сичқончани икки гуруҳга ажратиб бердилар. Биринчи гуруҳ кенг, озода жойда яшади. Уларга турли хил емаклар берилди. Сичқончалар кувлашмачок ўйнаб яйрашлари учун махсус кувурчалар ҳам муҳайё этилди. Иккинчи гуруҳ эса қоронғи, зах, ивирсиқ ертўлада ўсди. Уларга қолган-кутган нарсалар бериб боқилади. Натижа жуда галати: 1-гуруҳ сичқонларнинг мияси 2-гуруҳга нисбатан 15% ривожланганроқ бўлиб чиқди.

Ҳа, азиз ота-оналар! Муҳтарам муаллимлар. Кўз остингизда ўсаётган ёш авлод қандай одам бўлиб етишуви демак, сиз уларга яратиб берган шароитга жуда ҳам боғлиқ эканини бир лаҳза бўлса-да, унутманг.

ХОТИРАМИЗ БАҒКИ

Замонавий компьютерлар улкан ҳажмли ахборотларни ёдда сақлаш қувватига эга. Хўш, улар бу борада инсон ақлидан кучлироқми?

Буюк Британияда чиқадиغان “Дейли телеграф” газетаси муҳбири билан суҳбатда

“Инсон хотира банки - энг замонавий, энг улкан компьютерлар хотираларидан ҳам анча қудратлидир”, - дейди хотира бўйича мутахассис, руҳшунослик фанлари доктори Элизабет Лофтус.

- Инсон хотираси қанча кўламли ахборотни сақлаш қувватига эга?

- Бир киши умри давомида эшитган ахборотлар ҳажми бир миллион миллиард

битни ташкил этади. Ҳозир дунёда мавжуд энг қудратли компьютер эса бор-йўғи 250 миллион бит миқдо-рида ахборот сақлаш қувватига эга.

- Инсон хотираси унинг умри бўйи бир хил турадимми?

- Йўқ. Одам хотираси доимо янги-янгиланиб, ўзгариб туради.

- Хотирага гипноз ёрдами билан таъсир қилиш мумкин, деган гап ростми?

- Ҳа. Бироқ бу баъзан самара беради, баъзан эса йўқ. Масалан, 1976 йили 26 ўқувчи кетаётган автобусга ниқоб кийган уч безори ҳужум қилади. Болаларни қутқариб қоладилар. Бироқ ҳайдовчи безорилар

миниб қочган машина номерини ҳеч эслаш олмади. Шунда ҳайдовчини гипноз қилиб қўядилар. Гипноз вақтида ҳайдовчи безорилар қочган машинанинг ҳамма белгиларини аниқ эслаб айтиб берган. Бироқ бундай ҳолатлар камдан-кам учрайди.

- Каттиқ ҳаяжонланиш хотираси таъсир этадими?

- Ҳа. Кучли ҳаяжонланиш ва бирор воқеадан қаттиқ таъсирланган вақтда хотира ёмонлашуви мумкин (буни биз ўзбеклар “Шошганда “лаббай” топилмабди, дейдилар).

- Ёш ўтгани сайин ҳамманинг ҳам хотираси хира тортадими?

- Йўқ. Баъзиларнинг хотираси кексайганида ёмонлашса, баъзиларда бунинг акси кузатилади.

- Қиёфани эсда сақлаш осонми ёки номни?

- Қиёфа-кўриниш. Яқинда Канадада ўтказилган текширувлар сўзга нисбатан қиёфани эслаб қолиш осонлигини кўрсатди. Бундан ташқари, мияда образи - тасвири қоладиган аниқ нарсалар, мавҳум ташунчаларга нисбатан яхшироқ эсда қолади. Масалан, яхши, ёмон гаплар, турли назарияларга нисбатан уй, эшик, қушлар - машина каби аниқ нарсалар ёдда қолиши осонроқ.

ЕР ЮЗИ АҲОЛИСИ ҚАРИЁТИР

БМТнинг аҳолишунослик бўйича масъул ташкилоти тарқатган хабарларга кўра Ер юзи аҳолиси сўнгги 11 йил давомида 1 миллиард кишини ортган. Бу инсоният тарихида рекорд ўсишдир.

1999 йилнинг октябрь ойида ерликлар сони 6 миллиард кишига етиши кутилмоқда. Бироқ ўлим ва болалар туғилишининг камайиб бораётгани сабаби бор аҳолининг ўртача ёши тез қариб бормоқда. Ҳозир дунёда 578 миллион киши 60 ёшдан ошганлардир. Ривожланган мамлакатлар аҳолисини эса 14 фоизи 65 ёшдан қари кишилардир.

2050 йилга бориб, Ер юзи аҳолисининг тўртдан бир қисмини 65 ёшдан юқори ёшдаги кишилар ташкил этиши кутилмоқда.

ОДАМ АТО АФРИКАДА ЯШАБ ЎТГАН ЭКАН

Бизнинг энг катта бобомиз - дунёдаги биринчи эркак Одам Ато бундан 150 минг йил олдин Африка қитъасининг ғарбидан чиндан ҳам яшаб ўтган экан.

Энг сўнгги илмий натижалар шуни кўрсатдики, ибтидоий одамлар ўзининг генетик тузилиши (йиғими) жиҳатидан африкалик унча катта бўлмаган кхоисон деб номланувчи қабиласи одамларига ўхшар экан.

Уларнинг номи турли даврларда турлича бўлган: койкоин, готекотлар, бушменлар... Бир неча минг йиллардан бери бу қабила Африка қитъасининг Ғарбий қисмида яшайди. Олимлар кхолсонларни қитъанинг ягона туб аҳолиси, деб ҳисобламоқда.

Уларнинг бадани сариқ-жигарранг, юзи ясси-ялпоқ. Аксарият кхолсонлар ўзига хос гавда тузилиши ва паст бўйли экани билан бошқа халқлардан ажралиб туради. Уларнинг кўпчилигида тос суяги анча орқага туртиб чиққан бўлади. Улар овчилик, чорвачилик билан шуғулланишади ҳамда содда усулда бошқоқли экинлар етиштиришади.

Кхолсон қабиласи одамлари олимлар учун ҳамisha жумбоқ масала бўлиб келган. Файриоддий ташқи кўриниши, терисининг ранги, хириллаброқ шовқинли сўзлаши билан улар ер юзидаги барча халқ ва қабиаларидан кескин фарқлаб туради.

Ўрта асрларда кхолсонлар Африканинг бутун ғарбий қисми бўйлаб кўчиб юрганлар. Кейин шамолдан бостириб келган қоратан қабиалар уларни ҳамма ёқдан қисиб қўйган. Ҳозир кхолсонларни Намибия, Ботеван ва Жанубия Африка Республикаси (ЮАР)да учратиш мумкин. Ҳозирги кунда бу аҳоли жами 50 минг нафар атрофида.

Турли этник ва ирқий гуруҳ вакилларида 1500 эркак вужудини текши-

риб ўрганган Аризона университетининг олима, генетик Майкл Хаммер кхолсон йиғитлари Одам Атонинг энг яқин авлодлари деган хулосага келди.

Ер юзидаги ҳамма эркак зотини африкалик ибтидоий митти одамдан тарқалган, дейишга бугун бизнинг далил-исботимиз бор, - дейди Майкл Хаммер. - Кхолсонларнинг ташқи қиёфаси замондошларимизнинг гавда тузилишидан жуда катта фарқ қилади. Лекин муҳими, у - илк гомидлардан бири, яъни “Номо erectris” (“Тик юрувчи одам”). Ҳаммасидан ҳам таажжубланарли ери шундаки, гарчи ташқи ўхшашликдан асар қолмаган бўлса ҳам, хромосома-лар ингредиентларга хос ҳамма хусусиятларни ўзида сақлаган.

Хаммернинг фикрича, бу замондош кхолсонлар ибтидоий генетик код ёки сигнални ташувчилар (бошқача айтганда, ўзида сақлаб қолган) одамлардир. “Бу одамлар инсоният генеологик дарахтининг қадимги - илк шохларидир, - дейди олим. - Қабила эркакларининг 20 фоизи хромосомалари ана шу қадимги аслича сақланиб қолган. Бундай хусусиятлар европаликларда мутлақо йўқ, африкалик бошқа гуруҳларда ҳам камдан кам учрайди”.

Хаммернинг юқоридаги кашфиётидан мутлақо алоқаси йўқ бошқа бир тадқиқотчи Калифорниядаги Стэнфорд университетининг олими Питер Эфнер ҳам айнан шундай хулосага келгани диққатга сазовордир.

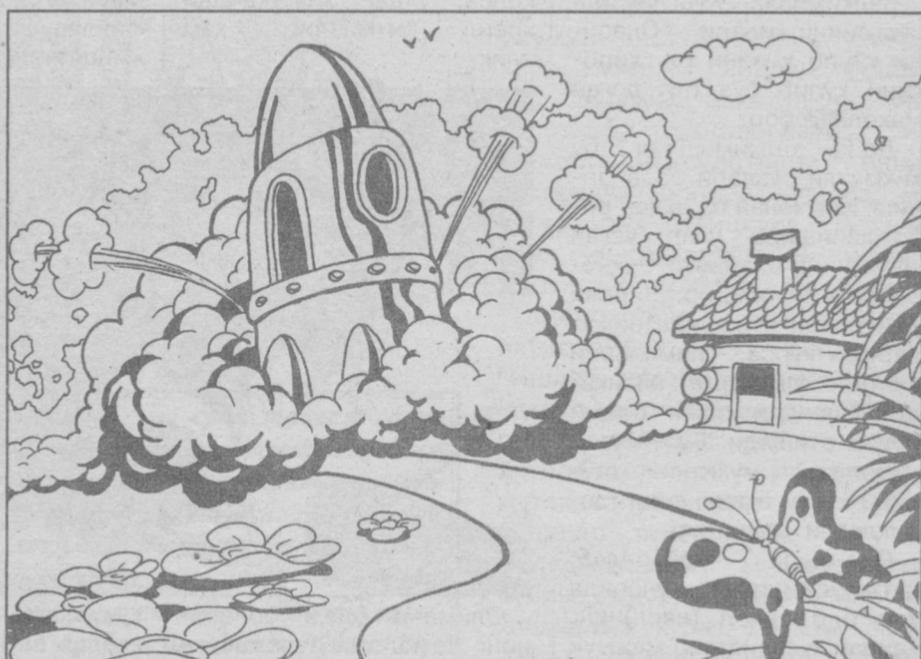
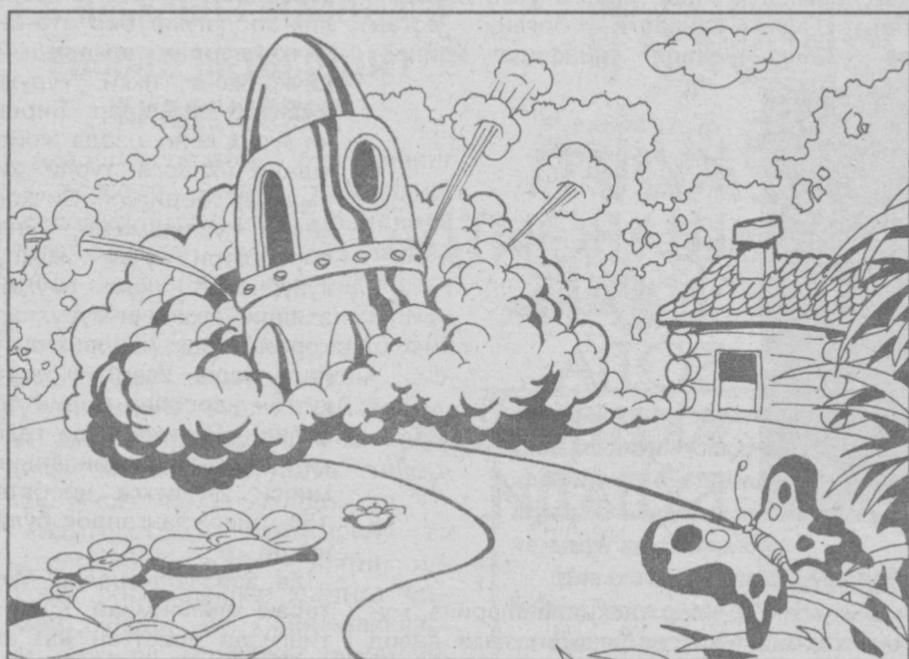
Иккала тадқиқотчи текширувларининг натижалари шуни кўрсатадики, қайсидир бир тарихий даврда гоминидлар турланиши босқичи бўлганки, ўғил болаларнинг янги генетик сафи ундан бошланган. Бу боладан тарқалган эркак авлодларнинг кўпчилиги Африкада, кейинчалик бутун дунёга тарқалган”, - дейди Эфнер.

ҲАР ҚАЙСИ МИЛЛАТ ЎЗ ОНА ТИЛИДА ЎҚИЙДИ ЭНДИ

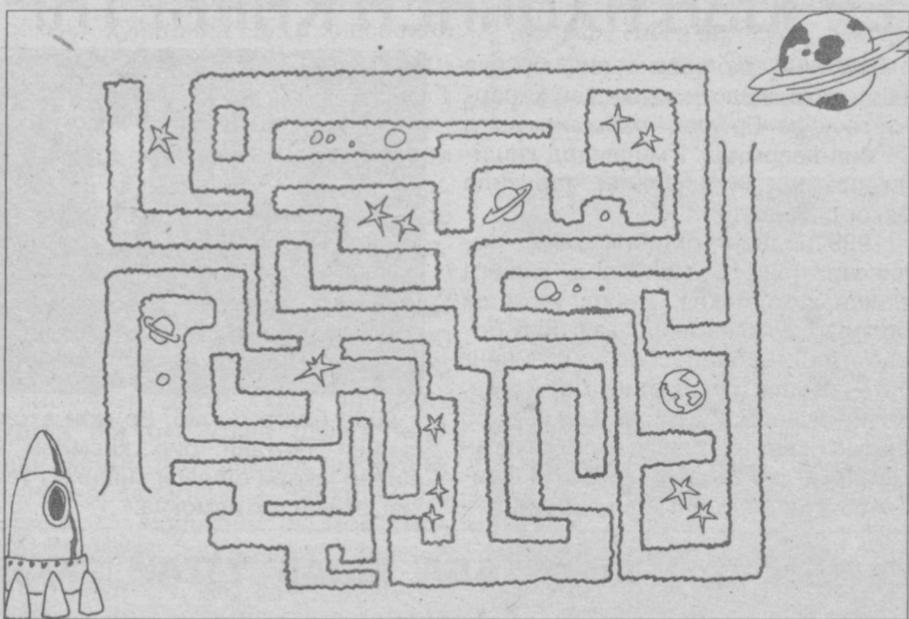

Тақдир тақозосига кўра Крим ярим оролида турли миллат вакиллари тарихан ўртоқлашиб қолганлар. Бу ерлик болалар машғулотларни яқин вақтларгача рус тилида ўқир эдилар.

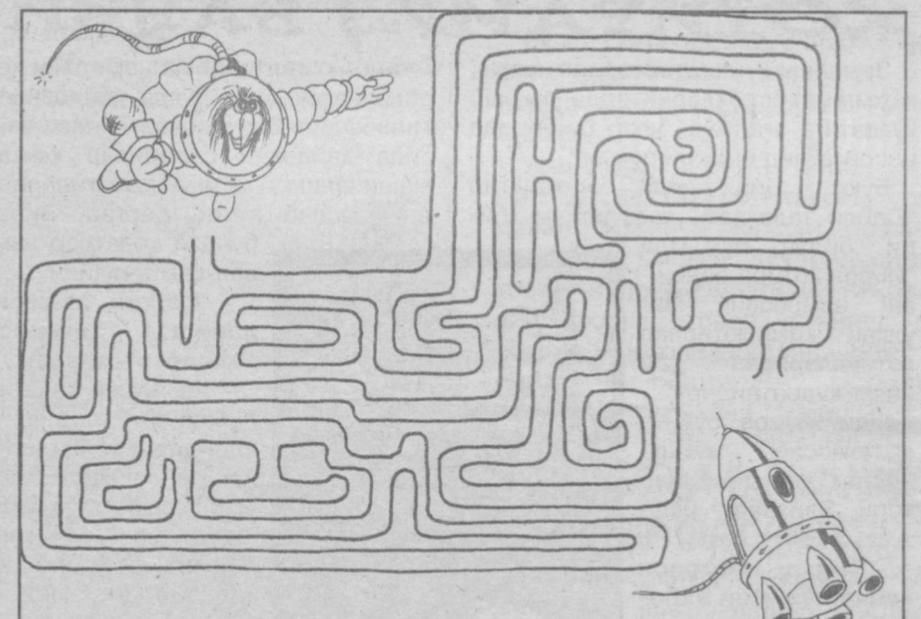
Келаётган янги ўқув йилидан бошлаб энди кримлик ўқувчилар ўз миллати ва хоҳишига қараб рус, украин, болгар, грек, арман ёки немис тилида ўқиш имконига эга бўлишиди.

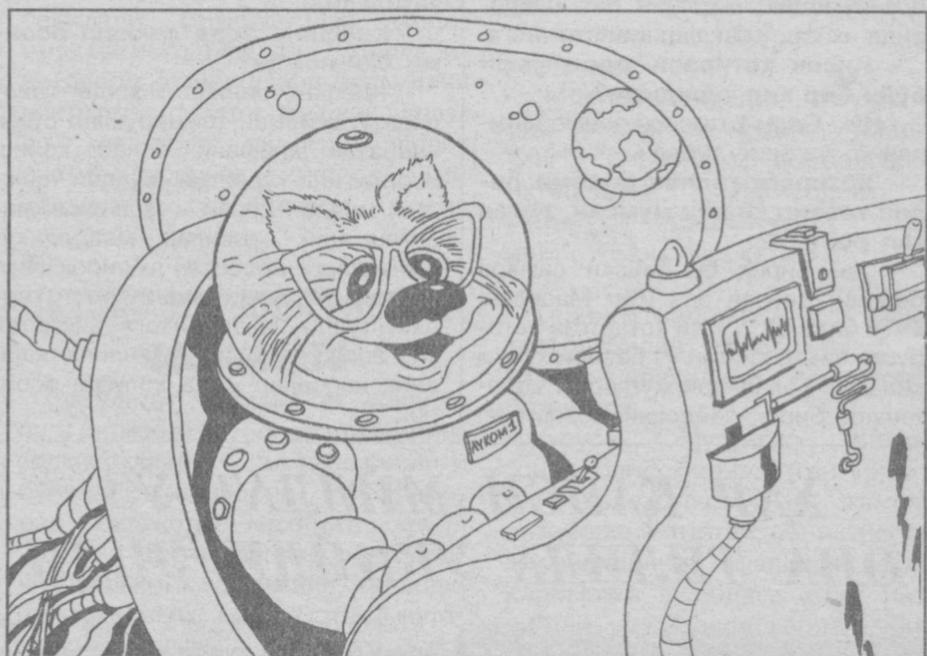
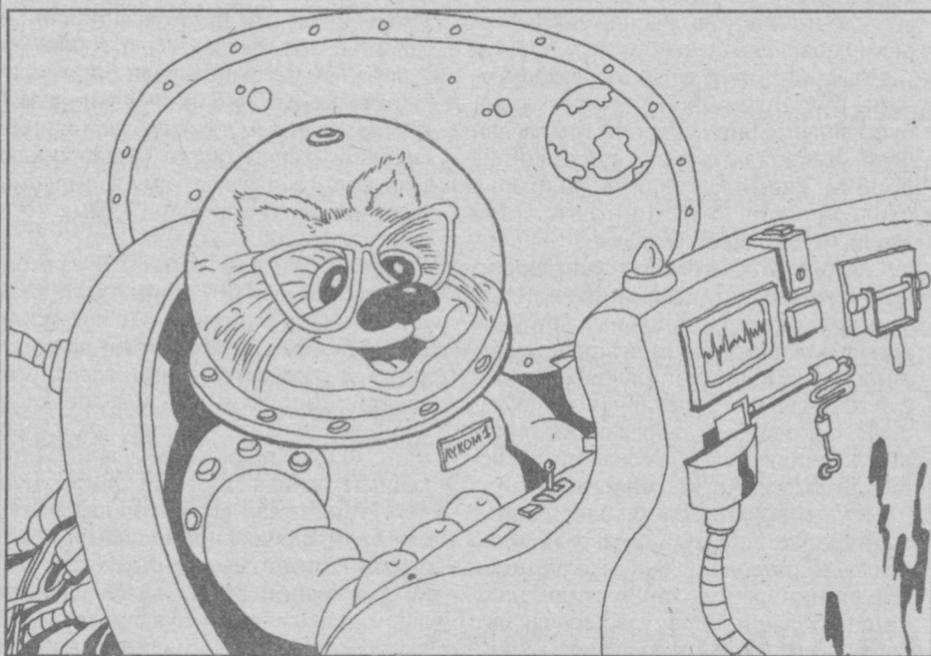
Суратлардаги 5 та фарқни топинг.

Сайёрага етиб боришга ёрдам беринг

Фазогирга ёрдам беринг

Суратлардаги 5 та фарқни топинг.

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА ЮБОРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 2-уй, 402-хона (Музаффар ПИРМАТОВга).

Мулоқот учун телефон: (371) 139-49-32, 139-16-19.

Факс: (371) 139-48-23.

Азиз болажонлар, демократия, бозор иқтисодиёти ҳақида кундалик турмушимизда тез-тез эшитиб тураемиз. Хўш, демократиянинг ўзи нима, уни қаердан оламиз? Биз худди шу саволлар билан ёзувчи Акбар ЮНУСОВга мурожаат қилдик.

— **Акбар ака, сизнинг демократия ҳақидаги китобларингиз билан яхши танишман. Улар ҳақда тенгдошларимизни ҳам таништириб ўтсангиз?**

— Менинг китобларимга бўлган эътиборингиз учун раҳмат. Илк бор демократия ҳақидаги китобимдан олинган бир парча «Тонг юлдузи»да эълон қилинган эди. Кейинчалик эса «Хусни хулқ, хусни одоб», «Хунар», «Мард кетайлик» (Маркетинг), «Бизга дунё эмас, дийдор азиздур» китобларимдан парчалар эълон қилинди.

— **Китобларингизни ному ҳам қизиқ экан...**

— Ҳа, энди, ҳаётнинг ўзи ҳам қизиқ-да, укажон! Ҳозир бозор иқтисодиёти даврида яшаймиз. Пулнинг қадри ва аҳамияти ҳар қачонгидан ҳам юқори... Буни ўзича англаган одамлар бойлик кетидан кувиб, меҳр-оқибатни унутиб юбораётганликлари мени кўп ўйлантиради. Сиз мендан демократия ҳақида сўрадингиз. Очигини айтиш керак: демократия бозор иқтисодиё-

тини ёрдамга чақирди, холос. Аслида ҳаётнинг энг олий мезони инсонпарварлик бўлиши керак. Бозор иқтисодиёти инсонпарварликка ўзининг ижобий ва салбий таъсирини ўтказди.

— **Хўш, унда демократиянинг ўзи нима?**

— Жавоби жуда оддий.

Халқ қабул қилган қонунлар асосида эркинликни таъминлаш демақдир. Лекин буни ўзича тушунган баъзи бир тадбиркорлар фақатгина чўнтак қаппайтиришдан иборат деб тушунмоқдалар. На-тижада инсонпарварлик тушунчалари иккинчи даражали бўлиб қолмоқда. Аслида эса бунинг акси бўлиши керак.

— **Қизиқ-ку. Демократия инсонпарварлик эмасми?**

— Келинг, яхшиси қадимдан қолган бир афсонани айтиб берай. Маҳаллий халқ Тўхтасин исмли йигитни тўғон кураётганларида тирик-

лайн босиб юборган эканлар. Ўша пайтнинг ирими, яъни қонун-қоида-си шунақа бўлган. Ҳеч ким, ҳаттоки, йигитнинг ота-онаси ҳам бундан нолишмаган. Урф-удумда шуни тақозо этган.

— **Лекин бундай урф-одатлар бизга тамомила ёт. Бугунги кунда биз**

«Ғанимлики кўй, саодатнинг калити меҳнатдир», деганлар. Шу сўзлар мени «Маркетинг» китобини ёзишга ундади.

— **Ёзилган китобларингиз анчагина бўлиб қолибди. Улар қачон чоп этилади?**

— Билмадим. Тўрт йил бўлди-ёв, ҳамма мақ-

ДЕМОКРАТИЯ-ЖАСОРАТ ДЕМАК

яхши ниятлар билан ўзига хос ва ўзига мос жамият курмоқдамиз. Эскича дунё қарашлардан ҳоли бўлган, дунё аҳли ҳавас қилгулик жамиятни барпо этишимиз. Бу жамиятнинг асосий шиори инсонпарварликдан иборат бўлади.

— Инсонпарварлик тараққиётга ҳамда жамиятнинг ишлаб чиқаришига боғлиқ тушунча, жамият қанчалик бой бўлса, унда шунчалик инсонпарвар бўлишга имконият бор. Лекин демократия бирпасда пайдо бўлиб, амалда қўлланиб кетилмаган содда ва жуда енгил илм эмас. У аста-секинлик билан шаклланиб боради.

— **Акбар ака, келинг яхшиси, шу демократияни соддагина қилиб тушуштириб бера қолинг.**

— Демократия дегани бу: **Тартиб, Интизом, Меҳнат.** Мир Алишер Навоий ҳазратлари ҳам:

тайди, лекин ҳеч ким жон куйдирай демаяпти. Ҳар хил жамғармалар, нашриётлар жон-жон деб нашр қиламиз, лекин китобни чоп этиш учун ҳомий топинг, дейишдан нарига ўтишмаяпти. Маблағ берадиган ҳомийлар топилгандек бўлаяпти. Ажаб эмас, яқин ўрталарда чоп этилса!

— **Бу китобларни нима мақсадда ёздингиз?**

— Биз бозор иқтисодиётига асосланган демократик давлат кураямиз. Ахир давлатнинг асосий қонунларини билмай туриб, қандай қилиб кураямиз? Ижтимоий қурилишни амалга оширганда сўзда бошқа, амалда бошқа иш юритиш мумкин эмас.

— **Тушунмадим? Иш-бот қилиб беринг!**

— Мендан ҳам қайсар экансиз, Элсевар укам! Атрофга назар солинг, мустақилликка эришилган

Юзма — юз

етти ярим йил ичида беш мингга яқин масжид курдик. Ҳар бир оила кам деганда беш-ўнта диний китобга эга бўлди. Бу билан диний эътиқод — маънавий кемтикни тўлдиргандек бўлди. Афсуски, диний савод билан феодал дунёқарашлар ҳам пайдо бўлди. «Ватанни севмоқ иймондандур», деган муқаддас тушунча эътиборсиз қолди. Ҳали айтганимдек, биз диний эътиқодни рўқач қилиб, шахсий манфаати учун бош қотирадиган чала муллаларга дуч келдик. Бугунги кунда ёшларни уларнинг таъсирига тушиб қолмасликлари учун керакли чора ва тадбирларни кўришимиз керак. Болалар мактабда бўладими, маҳаллада бўладими, улар кимлар билан муносабатда бўлаётганлари билан қизиқшимиз керак. Навқирон, серғайрат ёшларимизни Ватанимиз учун фидокор инсонлар бўлиб етиштиларини истаيمان.

— **Акбар ака, ҳозирги пайтда ёшларимизда нима етишмайди?**

— Жасорат. Мен уларга ЖАСОРАТ тилайман. Демократия шароитида ВАТАНга САДОҚАТ туйғуси билан ЖАСОРАТнинг омукта бўлиши тилакдошиман.

ЭЛСЕВАР

сўхбатлашди.

Bolaligim yodinga tushdi...

bolaligim — eh, erkin qush-da!
— **Vatanga yur? — go'limdan tutdi.**

Bir oz o'ylab, men dedim: —
— **Bo'pti!**

...Mana. o'sha «Artizonboyi» —
Sho'xliklarim kechgan

mahalla.
Kirib bordik sevinchni tuyib, —
Namak tutgan u bir mahallar...

«Assalomu alaykum!» —
Shu dam —
Quchoq ochdi qarddon ko'cha;
O'zgarmagan nomi —
Shergadam,
Bolaligim o'tgandek kecha...

— le... nega so'lim ariq yo'q?
Tuproq tortib, qilinmish asfalt...

Diydor savqi bo'lolmadi yuq, —
Bolaligim mung'aydi faqat...

Bu ariqni axir bir vaqtlar
Qazdirgandi Nodirabegim?
Non oqizoq qilib xushbaxtlar,
Yayrar edik, qoldik bosh egib...

Cno'milardik Ca'dixon aka
Hovlisida, hovuzda hurram.
Yo'l qo'ymasdi ginaxonlikka,
Derdi aka: — Bo'lmangiz
g'irrom!

Yuzga qalqdi afsus ozori,
«Gulhovuz»ni uchratolmadim...
Men qoshida qoldim qizarib, —
Bolalikni tinchitolmadim!

...Mahallaning shundoq yonidan

Oqar edi snovullagan soy.
Ortiq ko'r'ar egim jonimdan, —
Bolaligim dedi birdan: — Voy,

...Suvga nedir tushdi shaloplak,
Kimdir «soy»ga to'kdi chiqindi...

Bu holatni bo'lmas sharaflad,
O'zan to'la ahlat —

Sobir JABBOR

VATANGA QAYUISH

cho'kindi...

Kiydirmishlar betondan «libos»,
Torayibdi — anhordan kichik...
— **Bolaligim, kuyma, iltimos,**
Axir «hokimto'ra»lar kuchli!...

— **Qani, o'sha shovqin-suronlar —**
Shodliklarning cho'milishlari?
Qani, o'sha — hatto saharlab
Baliq ovlab zavqlanishlarim?!

Uylar beton, ariqlar beton,
Ko'paydimi beton odamlar?..
Bolaligim zorlandi, ne tong —
Ko'rinmasdi xushhol u
damlar...

— **Qara, hatto majnuntollar**
yo'g,
Askiyachi lutfgo'y chollar
yo'q...

Nogoh dilga cho'kdi alamlar:
«Sizga nima bo'ldi, odamlar?!»

Ketdik! — dedi asov Bolalik, —
Maktabdan bir xabar olaylik...

— **Tomi tesnik, oynalar**
siniq... —
Bolalikning ranglari co'niq. —
Qani, o'sha biz yaratgan bog'?
Bog' o'rnida jazirama...voh!

Unutilgan yaratish zavqi... —

Deb to'mtaydi /U ming bor
haqli! / —

Darsxonada sun'iy gullar
ko'p —

Gultuvakda — faqat yelim
cho'p!..

Biz gullarni parvazishlardik,
Ochilganda xo'p irgishlardik!
Sun'iylikka qo'yib ko'p ixlos,
Bog', gulzor yo'q, o'yingoh
iflos...

Men ne deyin? Ko'zda jolalar:
«Sizga nima bo'ldi, bolalar?!»

Nahot, ruju qo'yib bozorga,
Qaramasak joyga, gulzorga?
Xayolingiz faqat pul sanash,
Tushuninglar, axir bu —
SINASH!

Tabiatni unutmang zinxor,
Muhabbatni unutmang zinxor.
Zilol oqsin ariq, soy, anhor!
Go'zallikka solmaulik zahar!...

Hijilligi ortgan Bolalik
O'ksib dedi: — Qayta
qolaylik...

Mayli, dedim, ortga qaytamiz,
Haqiqatni yuzga aytamiz:

Zilollikni asrang, odamlar,
Halollikni asrang, bolalar!
Vaqt kelib qilmang alamlar,
BOLALIK, bu — rangin jilolar!

Chin go'zallik — tabiat ko'rki,
Ko'rk demakkim, ko'ngilning
mulki.

Bir kun yo'lga chiqib
daf'atan,
Izlamasin Bolalik VATAN!

Хаммининг бир овоздан қарорни тасдиқлаши қолди. Шунда Шухрат ака раҳматли, бу адолатсизликка чидаб туролмади. Уринларидан туриб жаҳл билан: «Биродарлар, бу ерда ўтирганларнинг кўпчилиги ошимизни ошаб, ёшимизни яшадик. Бу бечора ёмон ниятда шу ишни қилмаган-ку. Келинлар, шу бола жувонмарг бўлиб кетмасин. Хеч бўлмаса шу ерда виждо-

храниб қолиши табиий. Мен ҳар гал акамнинг ҳорғин кўзларига тикиларканман, бу кўзларда ҳақиқатнинг сувратини кўргандек бўлардим. Ушандай лаҳзаларда кўнглим ўсарди, руҳим кўтариларди...

ВИДО ЯПРОҚЛАРИ

1996 йил, ноябрнинг охирилари. Декабрнинг бошларида акамнинг соғликлари ёмонлаша бошлади. Тезда дўхтирларга муурожаат қилдик. Текширув-

безовта қилмасликка маслаҳат беришди. Кўп гапирса, ҳаракат қилса — чарчаб қолар, нафас олишга қийналарди.

«Одамнинг қандай яшаганини, атрофидагиларга нафи теккан-тегмаганини билмоқчи бўлсанг, уни икки кунда синагин. Бири тўйида, бири эса боши ёстиққа текканда», — дегандилар акам бир суҳбатларида.

Акамни ҳар кунни ўнлаб одамлар йўқлаб келарди. Шун-

Бехрўза Қосимова

№ дан № га

БЕҒУБОР ДАМЛАР

нимизга қарши иш тутмайлик. Мен бу қарорга қаршиман», деб йиғилиш руҳини бутунлай ўзгартириб юбордилар. У кишида шундай эзгу, эслашга арзигулик фазилатлар жуда кўп эди. Биз ҳамон Шухрат Қосимовни давраларда шундай эслаб юрамиз.

Акам босиб ўтган йўл заботига ҳар қандай юрак дош беравермайди. Бу йўлдаги ширин азоб, лаззатли оғриқ, ёруғ безовталиқ ҳар кимга ҳам насиб қилавермайди. Иродали инсон оғир лаҳзада ҳам ўзини, ўзлигини йўқотмагани каби, акам ҳам дард хуруж қилган пайтда пайдо бўладиган қаттиқ оғриқдан сал нолиган бўлардилару «Оғриқ иродани баъзан енгиб қўяркан», дердилар, ўзларини бардам тутишга уриниб. Улар, ҳақиқатнинг кўзига тик боқиб яшаганлари боис, бу одатларини умрларининг охирида ҳам тарк этмадилар, ўлимнинг кўзига ҳам тик боқдилар. Зеро, ўлим — ҳақ. Ҳақиқатнинг кўзига тик боққан одамлар кўзида ҳақиқатнинг суврати му-

лардан сўнг қўйилган ташхисни эшитганимда қотиб қолдим. Кулоқларимга ишонгим келмасди. Кечагина елиб-югуриб юрган, шундай бақувват одам қандай қилиб рақ касалига йўлиқиши мумкин. Лекин, тақдирдан қочиб, қутулиб бўлмас экан. Тезда касалхонага ётқиздик. Инсон, барибир, хом сут эмган бандида, акам касалхонада ётибдилару, у кишининг рақ билан оғриганларига, бу оғир дард тез кунда уни орамиздан юлиб кетишига ишонгим келмасди. Ётсам ҳам, турсам ҳам «Акамга шифо бер» деб Яратганга ёлвораман. Аммо, акамнинг аҳволи кундан-кунга оғирлашиб борарди. Ёшлиқда етим ўсганимиз учунми, акам бизга отадек бўлиб қолганди. У бизнинг суюнган тоғимиз эди. Шифохонада бир дақиқа ҳам жилмай бошида ўтирдим. Тўғри, унинг турмуш ўртоғи, ўғил-қизлари бор, улар ҳам тез-тез хабар олиб, ёнида туришди. Лекин, менинг меҳрим бошқачароқ эди акамга.

Акам касалхонага тушгач, дўхтирлар иложи борица уни

да билдим, унинг дўстлари, ортидан келувчи меҳрибон шогирдлари шунчалар кўпчилигини. Ҳар қалай, олтимиш етти йил бекорга яшамаган, боши ёстиққа текканда излаб келувчи дўстлар орттирган экан. Яратганга минг қатла шукур.

Акам ўн беш, йигирма йилдан буён Бешёғочдаги республика диспансерида жисмоний машғулотлар билан шуғулланар эдилар. Бирор кун боролмай қолсалар бирга машқ қиладиган дўстлари излаб қолишарди. Айниқса, бош врач Нурбек Муҳаммаджонов билан жуда қадрдон бўлиб қолгандилар. У киши Шухрат акам бетоб бўлиб қолганда кўп югурдилар. Учрашмаган мутахассис, шифокорлари қолмади. Бўлмаса, акам унга ким бўларди. Акам оламдан ўтгач, кўзларига ёш олиб, афсус билан акам ҳақида шундай деганди: «Янги ишга келган пайтларим. Диспансерга бир-биридан савлатли, бир-биридан ақлли, келишган кишилар қатнашарди. Уларнинг ичида Шухрат ака менга кўпроқ ёқиб қолди. Чунки, у киши

қувноқ, хушчақчақ, ҳазилкаш инсон эдилар. Тезда дўстлашиб кетдик. Бирор ҳафта йўққи, биз улфатчилик қилмасак. Ҳали режаларимиз кўп эди. Афсуски, шафқатсиз ўлим шундай инсонни олиб кетди...»

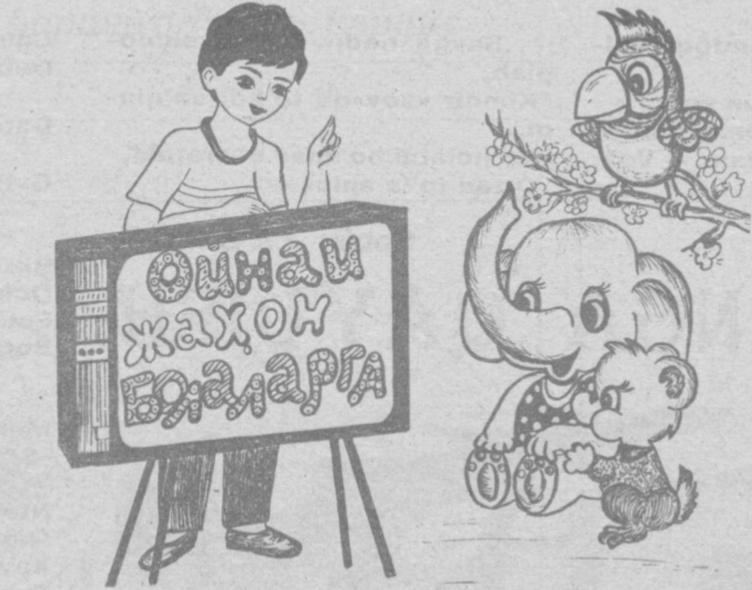
Акам тўшакка миҳланиб ётибдилару ишни, журналистикани ўйлайди. «Матбуотни демократлаштириш учун ҳали кўп иш қилиш керак», — дейди. — Афсуски, мен саксонинчи йилларнинг ўрталарида демократия келди, деб ўйлабман. Адашган эканман. Шўролар тузумида ҳеч қачон эркинлик бўлмаган экан. Телевидениеда, радиога, газета-журналларда жуда талантли журналистлар, шогирдларим бор. Улар албатта, эркин матбуотни кўрадилар.» Кейин жимиб қоладилар. Оғир нафас олиб ўйга толадилар. Ким билади, нималарни ўйлаган эканлар ўша пайтда. Балки, кўз олдида босиб ўтган йўли жонлангандир. Сўнг бирдан яна сўзлай бошлайдилар: «Ҳали ҳаётдан умидим бор. Газетада «Ахборот олиш кафолоти ва эркинлиги», «Журналистик касбини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонунларнинг лойиҳаси чиқибди. Ахир, бу мен кутган қонунлар-ку. Президентимиз кейинги йилларда журналистларга жуда катта имкониятлар яратаяпти. Минг раҳмат ўша кишига. Ҳақ гапни айтадиган

замонлар келди. Аллоҳга минг қатла шукур, Ўзбекистонни мустақил кўрдим. Шундай улғу ишлар бўлаётган, шундай эзгу қонунлар қабул қилинаётган бир пайтда тўшакка миҳланиб ётганим алам қилиб кетади... — Акам бир муддат жим туриб қолдилар-да, сўнг яна давом этдилар. — Лекин, ёмон яшамадим. Олтимиш етти йил, бу — оз фурсат эмас. Не-не жаҳонгирлар ҳаётдан эрта кетган, дунёнинг ярмини эгаллаган Исқандар Зулқарнайндай одам ўттиз икки ёшида вафот этган. Пайғамбаримиз Муҳаммад салоллоҳи алайҳи вассалам ҳам олтимиш уч ёшларида у дунёга рихлат қилган эканлар. Мен у кишидан тўрт йил кўп яшабман. Яратганга минг қатла шукур.»

Акамнинг гапларини тинглайману ўлимни тан ола бошлаганларини сезаман. Кўзларимдан шашқатор ёш оқади. Уларни юпатмоқ бўлиб сўзлар излайман: «Сиз, албатта, тузалиб кетасиз, дард берган Аллоҳ ўзи тузатувчидир.»

Акам қўлимсираб менга қарайдилар. Иродали инсон эдилар-да. Дард хуруж қилиб, оғирлашиб қолганларида ҳам тушқунликка тушмадилар. Сўнгги нафасларигача тилдан қолмай, Яратганга имон келтириб бу дунёни тарк этдилар.

- Чоршанба, 10 март**
ЎзТВ-1
 9.10 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Теле-сериал, 27-қисм.
 10.05 «Алифбо сабоқлари».
 11.30 «Кундуз амакининг қиссалари». Мультсериал.
 11.45 «Алпомиш авлодлари».
 12.05 «Кунлузги сеанс» «Энар чашмаси». Бадийий фильм.
 18.10 «Омад юлдузи». Телевизион ўйин.
 20.10 «Оқшом эртақлари».
- ЎзТВ-2**
**«Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади:**
 18.05 «Спорт майдончаси, Мульттомоша».
 18.45 «Семурғ». Ўсмирлар учун кўнгилочар дастур.
- ЎзТВ-3**
 18.10 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
- Пайшанба, 11 март**
ЎзТВ-1
 9.10 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Теле-сериал, 28-қисм.
 11.00 «Кўшигим, жон кўшигим».
 12.45 «Кундуз амакининг қиссалари». Мультсериал.
 18.10 Болалар учун «Умид учкунлари».
 20.10 «Оқшом эртақлари».
- ЎзТВ-2**
 18.05 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Теле-сериал, 28-қисм.
- ЎзТВ-3**
 18.10 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
- ЎзТВ-4**
 14.35 «Бинафша».

- 16.10 «Кундузги сеанс» «Д. Артаньян ва уч мушкетёр». Бадийий фильм, 4-серия.
 18.15 «Куйини топинг».
 18.45 «Мультсайёра».
 20.45 «Хайрли тун, кичкин-тойлар».
- Жума, 12 март**
ЎзТВ-1
 9.10 «Устоз».
 10.05 «Немис тили».
- «УМИД» намойиш этади.**
 10.55 «Санъат гунчалари».
 11.25 «Яшил чироқ». телему-собақа.
 18.10 Болалар учун «Кизиқар-ли учрашувлар»
 20.10 «Оқшом эртақлари».
- ЎзТВ-2**
**«Янги авлод» студияси намойиш
 этади:**
 18.05 «Эркатой». «Мульттомо-

- ша».
- ЎзТВ-3**
 9.00 «Ёрилтош» Мульттўп-лам.
 9.40 Болажонлар экрани.
 11.55 «Кинонигоҳ».
 18.10 «Ёрилтош» мульттўп-лам.
- ЎзТВ-4**
 18.45 «Мўъжизалар майдони».
 20.45 «Хайрли тун, кичкин-тойлар».
- Шанба, 13 март,**
ЎзТВ-1
**«УМИД» студияси намойиш эта-
 ди:**
 10.05 «Очиқ дарс».
 10.25 «Шу Ватанга бордур менинг керагим».
 10.55 «Кувноқлар ва зукко-лар».
 13.45 «Кундузги сеанс» Шав-катли рицарь Айвенго ҳақида қис-

- са».
 Бадийий фильм.
 18.00 «Мульттолам».
 19.55 «Оқшом эртақлари».
- ЎзТВ-2**
 9.00 «Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади:
 10.00 «Семурғ».
 10.25 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Теле-сериал.
 18.05 «Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади.
 «Бўш ўтирма», «Мульттомоша».
- ЎзТВ-3**
 9.00 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
 10.35 «Болажонлар экрани».
 18.10 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
 18.20 «Табиат шифохонаси».
- ЎзТВ-4**
 9.05 «Кино сайёраси».
 11.20 «Фан-тайм».
 (инглиз болалар учун тили).
 11.30 «Жонли сайёра».
 11.50 «Биргаликда куйлай-миз».
 18.50 «Бинафша».
- Якшанба, 14 март**
 8.30 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
 9.15 «Мозийдан бир мўъжиза».
«УМИД» намойиш этади.
 10.00 «Ватанимга хизмат қи-
 ламан».
 11.20 «Нурли келажак».
 12.25 «Шоҳруҳ клуби».
 18.00 «Олтин тож». Телеви-
 зион ўйин.
 20.05 «Оламга саёҳат».
- ЎзТВ-2**
 9.00 «Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади:
 10.00 «Ширин орзулар».
 10.35 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Теле-
 сериал, 28-қисм.
 13.15 «Инглиз тили, сиз учун».
- 16.15 «Цирк! Цирк! Цирк!».
 18.05 «Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади.
 Жиззах шаҳри ўқувчилари билан учрашув.
- ЎзТВ-3**
 9.00 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
 10.50 Болажонлар экрани.
 13.55 «Ёввойи табиат».
 18.10 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
- ЎзТВ-4**
 9.05 «Эртақларнинг сеҳрли олами».
 18.50 «Тенгдошлар».
 20.30 «Бу ажиб дунё».
- Душанба, 15 март**
ЎзТВ-1
 20.10 «Оқшом эртақлари».
- ЎзТВ-2**
 18.05 «Янги авлод» студияси на-
 мойиш этади:
 «Катта танаффус».
- ЎзТВ-3**
 9.00 «Ёрилтош». Мульттўп-лам.
 12.35 «Болажонлар экрани».
- ЎзТВ-4**
 16.10 Кунлузги сеанс.
 Азиз ўқувчилар, Сизлар учун тайёрланган кўрсатув, мультфильм ва фильмлар ана шулардан иборат.
- Кўрсатувларимиз ҳақида «Тонг юлдузи» газетасига ва Ўзбекистон телевидениесининг «Умид» Бош муҳарририятига ёзиб юборинг.
- Тоҳир МУЛЛАБОЕВ,**
 Ўзбекистон телевидениеси,
 «Умид» Бош муҳарририятининг гуруҳ раҳбари.

ХАСИС ҚУЁН, САҲИЙ УККИ ВА ОЛМАХОН ҲАҚИДА ЭРТАК

Узоқ замонларнинг бирида, ер юзини фақат ўрмонлар қоплаган экан. Мен сизга айтмоқчи бўлганим чиройли бир ўрмонда хасислик ва зикналикда тенги йўқ Куёнбой, сахий ва меҳрибон Уккиниса ҳамда қувноқ Олмаҳонлар кўшни бўлиб яшар эканлар.

Кунлардан бир кун Олмаҳоннинг уйига кўшни ўрмонда яшайдиган қариндошлари меҳмонга келишибди.

Уларни кўрган Олмаҳон аввалига хурсандлигидан терисига сиймай кетибди. Кейин уларни ўтиргизгач, бирдан уйда ҳеч вақоси

йўқлиги эсига тушиб, хижолат бўлганидан қип-қизариб кетибди.

Шунда кўшниси Куёнбойнинг ўзидан қарздорлигини эслаб, уникага йўл олибди. Карам тузлаб ўтирган Куёнбой Олмаҳонга узоқдан кўзи тушган ҳамоно авваламбор карамни яширибди-да, Олмаҳонни уйига таклиф қилибди.

Шошилиб турган Олмаҳон унга арзини баён қилиб: «Жон кўшни, уйимга жуда яқин қариндошларим меҳмонга келишди, уларни меҳмон қилай десам, аксига олиб, уйимда ҳеч вақо қолмабди, шунга у-бу егуликлардан озроқ қарз бериб турсангиз, тез кунларда қайтараман», — деб илтимос қилибди.

Кизганчиқ Куёнбой эса ўз одати бўйича кўзини лўқ қилиб: «Жон деб берардим, аммо энг охири егуликларимни ҳам кеча бозорга чиқариб сотиб келдим, ундан тушган пулнинг ҳаммасига кийим-кечак олиб, мана энди ўзим ҳам оч ўтирибман», — деганча ёлгон-яшиқ гаплар билан Олмаҳоннинг ҳафсаласини пир қилиб жўнатибди. Бечора Олмаҳон шу зикна кўшнисининг феълени билатуриб, уникага чиққанига минг-минг пушаймон бўлиб қайтаётса, қаршисидан Уккиниса хола чиқиб қолибди.

— Ҳа, кўшнижон, нима бўлди, нега қайфиятингиз ёмон? — дея ундан ҳол-аҳвол сўрабди Уккиниса хола.

— Э, холажон, анчадан буён кўришмай юрган кадрдон дўстларим меҳмонга келишганди, бахтга қарши уларни меҳмон қилай десам ҳозир уйимда ҳеч вақо йўқ, бир вақтлар, бундан анча олдин Куёнбой мендан озроқ қарз олган эди, ўшага уникага чиққан эдим, унинг феъли ўзингизга маълум-ку, у деди, бу деди, хуллас, қуруқ қайтарди. Энди нима қилсам экан, роса хижолатга қоладиган бўлдим-да, — деб жавоб берибди Олмаҳон ўйла-

ниб.

— Ие, ҳали шунга шунча хафа бўляпсизми, кўшнижон, ахир кўшни кўшннинг бозори-ку, мана менда ҳамма нарса бор, нима керак бўлса, бериб тураман, юринг мен билан, — деганча унга керакли егуликлардан бериб, хурсанд қилиб жўнатибди.

Меҳмондўст Олмаҳон эса сахий ва меҳрибон кўшнисига раҳмат айтганча тезда уйига, меҳмонлари олдига шошилибди.

Олмаҳонни алдаганидан хурсанд бўлган Куёнбой яна ўз ишини давом эттирар экан: «Олмаҳон нега мендан ҳатто ўз қарзини ҳам сўрамади, ё эсидан чиққаними?» — деб ўйлабди. Ва «эсидан чиққан бўлса янаям яхши, барибир бермайман», — деб қўйибди. У шундай хаёллар билан бўлиб энди карамларнинг ҳаммасини тузлаб, бочкаларга жойлаб бўлган экан ҳамки, эшик тақиллаб бир тўда Куёнбойо-қуёнчалар уникага меҳмон бўлиб келиб қолишибди. Бу қутилмаган меҳмонларни кўрган Куёнбойнинг энсаси қотиб, уларнинг олдига на дастурхон ёзибди, на чой қўйибди. Унинг феълени яхши билган Куёнбойо-қуёнчалар кетишни хаёлларига ҳам келтирмай бу йилги карам ҳосилининг миқдоридан, кичкина қуёнчаларнинг ўқишидан гап очиб, гаплаш-и-и-и ўтираверибди.

Жон-пони чиқиб кетган хасис Куёнбой улардан тезроқ қутилиш мақсадида омборга қатнайвери-

ди, қатнайверибди; ҳали уни, ҳали бунни ташиб дастурхонни тўлдириб ташлабди. Куёнхону қуёнбойлар, жажжи қуёнчалар тўйганларича еб-ичиб кетиш ҳақида ўйламай, бамайлихотир ўтираверибдилар.

Бечора хасис Куёнбойнинг бир зумда омбори бўшаб қолибди. Чунки уникага роппа-роса 30 та қуёнлар галаси баб-бараварига ташриф буюришган эканлар-да.

Охири кадрдонлари хасисбойни бошлаб туширганларига ишонч ҳосил қилгач, хайрлашиб йўлга тушибдилар. Хасис Куёнбой эса шумшайганча бўшаб қолган омборининг олдида кетолмай ўтираверибди. Энди гапни меҳрибон Уккиниса холадан эшитайлик. Бунни қарангки, бугун Укки холаникига ҳам меҳмонлар келибди. Булар бадавлат саёхатча Турнаҳоним, бойвачча Лайлаквой ҳамда савдогар Тўтиойлар бўлиб, улар Укки холаникига ўзлари билан бирга роса кўп совға-саломлар, егуликлар, кийим-кечаклар олиб келишибди!

Олмаҳонга қилган яхшилиги ўша куннинг ўзидаёқ икки хисса бўлиб қайтганини кўрган меҳрибон Укки хола хурсанд бўлиб кетибди. Зикна ва кизганчиқ Куёнбой эса ҳамон бўм-бўш омборига қараб хўмрайиб ўтирганмиш...

Ана шунақа: «Хасислик камбағаллик келтиради. Сахийлик эса — бойлик». Яъни «Сен бировга бирини берсанг, Худо сенга мингги беради», — деган ҳикмат ана ўша замонлардан қолган экан.

КАРАМХОННИНГ КАМЗУЛИ

Қадри болалар! Эртақчи опангиз Гулнораҳон Эргашеванинг афсоналарини бир ўқиб кўринг-а! Гулнораҳон опангизнинг асли касблари муаллима, ширин-шакар икки фарзандлари бор. Ўша фарзандларига айтган эртақларидан сизга ҳам ёзиб юборибдилар. Биз аминмизки бу эртақлар сизни фақат яхшиликка етаклайди. Янги Афсоналар дунёсига саёхатингиз муборак бўлсин!

Бор экан-да, йўқ экан, оч экан-да, тўқ экан, айна ўша мен ҳикоя қилмоқчи бўлган замонда гапиришни билмайдиган нарсанинг ўзи йўқ экан, хуллас ер юзида Карамхондан тортиб Лавлагигача, Шолғомбекдан тортиб Сабзинисогача, ҳамма ҳаммаси ахил-иноқ яшаб одамлардай сўзлашар эканлар.

Энди эртагини давомига қулоқ тутаман, десангиз, бир гўзал ўрмонда сабзавоту мевалар, даррандаю паррандалар ахилу иноқ, тотув, жамулжам бўлиб хушнуд яшар эканлар.

Айниқса, мен сизга ҳикоя қилмоқчи бўлганим Карамхоним, Лавлагибону ва Шолғомбегчимлар битта уйда яшар эканлар. Карамхоним қўли гул моҳир тикувчи бўлиб, бутун ўрмон аҳлини чиройли камзулчалар, бежирим нимчалар, қўйлакчалар билан таъминлар экан. Пазандачилик бобида эса Шолғомбегимга мутлоқо гап йўқ экан. Унинг пиширган таомларини бир бора татиб кўрган одам бошқа таомларни еяолмас экан. Қўни-қўшнию, узоқ-яқинлар Шолғомбегимнинг тансиқ таомларидан бир бора татиб кўриш мақсадида уларниқига ҳар кун келар, чевар Карамхониму пазанда Шолғомбегимни шаро-

фатларидан уларниқидан меҳмон аримас экан.

Ие, Лавлагибону ҳақида ҳеч нарса демабмиз-ку. Аслида, очиғини айтадиган бўлсак, Лавлагибону ҳақида дейдиган нарсанинг ўзи йўқ экан. У уззу-кун Карамхон тиккан чиройли қўйлаклару, камзулларни кийиб олиб, ўзини ойнага солишдан чарчамас, мабодо чарчайдиган бўлса Шолғомбегим пиширган бир-биридан хушбўй егуликлардан тотиниб-тотиниб, ундан кейин пишилаганча ноз уйкуга кетар экан. Кунларнинг бирида сабзавотларнинг янги йил байрами бошланибди: Байрамга бир кун қолганда Карамхоним ўзига чиройли камзул тикиб ҳаммани лол қолдирмоқчи бўлибди ва ишга киришибди. Ранг-баранг анвойи гуллар кашталар солиб тикилган камзулни садаф тугмачалар билан кўрган кишининг кўзини қамаштирадиган даражада гўзал қилиб безатибди. Азбаройи ишга берилиб кетганидан ой кўтарилиб тонг оқара бошлаганини ҳам сезмай қолибди.

У охири тугмани қадаб бўлганида уфқдан эндигина қуёш кўтарилиб келаётган экан. Учоқдаги ўтиннинг ҳам сўнги чўғ-

лари ҳам ёниб-тугаб хона совуқ хавога тўла бошлабди. Шунда Карамхоним унинг айби билан дўстлари Лавлагибону ва Шолғомбегимнинг совуққотиб қолишларини хоҳламай ўрмонга бориб, ўтин териб уйни қиздирмоқчи бўлибди. Икковлари ширин тушлар кўриб ётганликлари учун дўстларини уйғотишга кўзи қиймай бир ўзи совуқда жунжука-жунжика сахарнинг гира-ширасида ўтин тергани йўл олибди. Авжи қиш палласи эмасми, совуқ юзларидан, кўзларидан, қўлларидан чимчилаб узиб-узиб олар, бечора Карамхоним ҳатто шошилганидан қават-қават кийган камзулларининг тугмасини ўтказишга ҳам қўллари қовушмабди. Чунки совуқда бармоқлари қарахт бўлиб қолган экан-да. У янги тиккан камзулини бирор марта кийиб ҳам кўрмаганига ачинибдию яна ўзига: «Майли, ўтин териб кела қолай, унча Шолғомбегим ва Лавлагибонулар ҳам уйғониб қолишар, биргаллашиб байрамга бораётганимизда бира тўла киярман», дебдию йўлда давом этибди.

Карамхонимни ўтин излашда давом эттирайлиги, энди гапни Лавлагибону билан Шолғомбегимдан эшитайлик...

Аввал келишилганча Лавлагибону ноз уйқудан уйғонибди ва бирдан қаршисида турган садаф тугмачалари юлдузлардай ялт-юлт қилиб товланаётган бежирим чиройли камзулга кўзи тушибди. Хурсандчилиги терисига сиймай кетган Лавлагийо

кимники эканлигини ҳам, нима учун тайёрлаб қўйилганлигини ҳам суриштирмай-нетмай камзулни кия сола ҳаммага кўз-кўз қилиш учун Янги йил байрамига Шолғомбегим билан Карамхонимни хабардор қилмай, бир ўзи кетиб қолибди.

Шолғомбегим эса ҳали ширин тушлар кўриш билан банд экан...

Меҳрибон Карамхоним эса ўтин излайвериш силласи қуриганча бир қучоқ ўтин териб, ўрмондан уйга келаётганида аллақачон қуёш чиқиб, ҳаммаёқ ёришиб кетган экан. Бечора

уйга кириши билан совуқдан қотиб қолган бармоқларини қисирлатганча нуқул: «Музлаб қолдим, совуқ ёмон қаттиқ экан», дея такрорлар, қуҳ-қуҳлаб печкани ёқишга уринар экан...

Бир оздан сўнг исиниб, ўзига келгач, янги йил байрами аллақачон бошланиб кетганлигини эслабди-да, эрталабгача ухламасдан тикиб чиққан бежирим камзулчасини қидира бошлади.

Уни ҳеч қаердан—ердан ҳам, кўқдан ҳам тополмагач, ҳайрон бўлиб ҳалиям пишилаганча ухлаб ётган Шолғомбегимни уйғотиб, ундан еўрашга мажбур бўлибди. Бутунлай чарчаб ҳолдан тойган, хафсаласи пир бўлган Карамхоним ўша эрталабки иш кийимида байрамга йўл олибди. Ҳатто хафа бўлиб, кўнгли чўкиб кетганлигидан, қават-қават қилиб кийиб олган камзулларининг тугмаларни ўтказишга ҳам холи қолмабди...

Шолғомбегим билан Карамхоним байрамга келиб, не кўз билан кўришсинки, ўртада Лав-

лагибону Карамхоннинг гўзал камзулчасини кийганча рақсга ташаётганмиш. Бунни кўрган Карамхоним ҳайратдан қотиб қолибди. Лавлагибону эса ўртоғининг кийимини сўрамай-нетмай байрамга кийиб кетганлиги яна уларга айтмасдан бир ўзи аллақачон келиб олганлиги учун Шолғомбегим ва айниқса Карамхонимдан хижолат бўлиб қип-қизариб кетибди. Шу-шу бечора Карамхоним чеварликдан, ҳам тикиш-бичишдан ҳам кўнгли совиб, ҳали-ҳамон ўша қават-қават камзулида юрар, ҳатто тугмаларини ҳам қадагиси келмас экан.

Бу воқеадан хабар топган одамлар бир-бирини қинғир ишларнинг ёмон оқибатидан огоҳлантириб: «Яна Лавлагига ўхшаб қип-қизариб қолманг-а тагин», деб таъкидлаб қўйишаркан.

КУЛГИ КЎЧАТЛАРИ КЎПАЯВЕРСИН

— Биз телевидениеда «Миниатюралар театри» репетицияларини ўтказаятган пайти-мизда ахён-ахёнда жарандор, ёқимли кулгилар кулогимизга чалинадиган бўлиб қолди. Бундоқ ҳовлига чиқиб қарасак, бу кулги ўша пайтдаги «Болалар», ҳозирги «Умид» Бош муҳарририяти томонидан янграётган экан. Муҳарририятга кириб, эшикни қиялатиб мўралаб қарасак, Тўлан Табассум деган оғайнимиз атрофига бир қанча кичкинтой-ширинтойларни тўплаб олиб, хандон отиб кулишаяпти. Тўланбой кулаяпти: Ҳа-ҳа-ҳа. Болалар кулишаяпти: Хо-хо-хо дедик, улар айтишди: хо-хо-хо.

Шундай қилиб, анчагача хохлашдик, ҳахалашдик, кейин билсак бу «Ҳа-ҳа-ҳа» ки-

чик студияси экан. Мана, бир йилдирки, улар ҳа-ҳа-ҳа дейишади. Биз эса хо-хо-хо деймиз. Улар ху-ху дейишади, биз хо-хо деймиз. Булар бола бошидан деганларидек, булар ҳам баҳоли кудрат биз билан изма-из от изидан той бўлиб, табассумга бой бўлиб, ҳам кулиб, ҳам кулдириб келишмоқда. Тилагим шуки, бирини берган Аллоҳ уларга ўрни ҳам берсин, ўрни бергандан кейин юзидан ҳам қисмасин, «Ҳа-ҳа-ҳа» юз йил ва ундан ҳам ортиқроқ яшасин-у, кулги ва қаҳқаҳа унга ҳамиша ёру мадақкор бўлаверсин!

Эргаш КАРИМОВ,
Ўзбекистон халқ артисти.

СОВҒА

8 Март куни эди. Ўқувчилар оналарини табриклаш мақсадида гуллар харид қилишяпти. Анвар эса гул харид қилиш ўрнига гулчилар атрофида айланиб юрибди. Шу пайт Анварнинг синфдоши Алишер гулга келиб қолди. Улар саломлашиб олгач, Алишер Анвардан: — Сен нега гул сотиб олмаясан? — деб сўради. Анвар эса секин ерга қараб па-ст овозда:

— Пулим йўқ — деди.
Алишер:
— Ҳеч қиси йўқ, хафа бўлма, мен сенга пул бериб тураман. Ахир биз дўстимиз-ку, дея Анварнинг кўнглини кўтарган бўлди. Алишердан пул олган Анвар дўсти билан хайрлашиб пайига тушиб қолди. Дўстининг пулини олгач, хайрлашибни ҳам истамасдан тезгинада гойиб бўлганидан шубҳаланган Алишер Анварни синаш мақсадида бир дарахт орқасига беркиниб олди.

Анвар бўлса, гул олиш ўрнига шу атрофдаги дўкоччага кириб ширинликлар харид қилди. Алишер дарахт

орқасидан чиқиб Анвар томон йўл олди. Алишерни кўрган Анвар қизарди-ю, ширинликларни чўнтагига беркинди.

Алишер келган:
— Эҳ, эссиз, мен сени туппа-тузук бола деб ўйлаб, дўст ҳисоблабман. Сен бир йилда бир марта келадиган байрамда ҳам онангни табрикламасдан ўз нафсингни ўйладинг. Демак, сен яхши фарзанд эмас экансан», — деб хўрсиниб орқасига қарамай кетди.

Асомиддин МИРАЛИЕВ,
Юнусобод туманидаги
274 — ўрта мактабнинг
6-«б» синф ўқувчиси

«Ҳа-ҳа-ҳа» миз
оммага,
Катта-кичик,
ҳаммага,
Хизмат
қилгайлик
бирдай,
Жиянлару
аммага!

«ҲА-ҲА-ҲА» МИЗ БИР ЁШИДА!

Тезроқ «Оқшом эртақлари»ни бошлайверинг.

МУҲАММАД ЗОИР: — Шошманг, шошманг Муҳаммадҷон ака, эртақни бошламай туринг.

УСТОЗ: — Нега?

ОТАБЕК: — Ҳали бу ерда «Кичкинтойимиз — гижингтойимиз» навбат кутиб турибди.

МУҲАММАД ЗОИР: — Собирҷон, сиз ҳадеб минғирлайверманг, бу ерда аския бўлаяпти, «Кўшигим, -жон кўшигим» эмас.

СОБИР: — Аскияни кучимиз етганча қилаверамиз-да. Етса етди, бўлмаса «Маҳалламиз болалари»ни олиб келамиз.

УСТОЗ: — Яхши, «Маҳалламиз болалари»ни олиб келганингиз маъқул. Аммо улар сизни боғлаб кетса оғзингизни очиб «ҲА-ҲА-ҲА» деганча қолаверманглар, «Сизни Ватан кутади».

Тўлан ТАБАССУМ
тайёрлади.

Телекўрсатувлар паёрови

УСТОЗ: — Баракалла, болажонлар. Аския-ақл қайроғи, дейдилар, мана ақларингиз анча қайрилиб, ҳозир жавоб бўлиб бораяпти. Аскияларингиз яхши. Қани, энди аскияни давом эттира-мизми?

БОЛАЛАР: — Ҳа-а...
УСТОЗ: — Энди қайси пайровдан оламиз?

ОТАБЕК: — Маҳаммадҷон ака, сиз ҳам телевизор кўриб турасизми?

УСТОЗ: — Ҳа, кўриб тураман, нима эди?

ОТАБЕК: — Шу болалар кўрсатувларининг номларидан аския қилсак қийналиб қолмайсизми?

УСТОЗ: — Қийналмасликка ҳаракат қиламиз. Мулла Отабек, қани бўлмаса пайровни бошлангчи.

ОТАБЕК: — Муҳаммадҷон амаки!

УСТОЗ: — Лаббай.

ОТАБЕК: — Ҳозир бошингизга салла ўраб, иягингизга соқол қўйиб қўйсақ, «Доно бобо»нинг ўзи бўлиб қоласиз.

УСТОЗ: — Энди, болажонлар, вақт ўтиб кетаяпти. Бирон нарса билан машғул бўлайлик, «Бўш ўтирма»йлик.

ШЕРЗОД: — Муҳаммадҷон ака, сизга қаттиқроқ аския қилиб

кўйсақ, хафа бўлиб юрманг, «Бугуннинг боласи» миз-да.

УСТОЗ: — Аскияда хафа бўлиш йўқ. Лекин мен сизлардан ҳижолатдаман.

ОТАБЕК: — Нега?

УСТОЗ: — Ўзларингиз биласизлар, менга ҳаммаларингиз бир хилсиз: гўё «Беш бармоқ»дек, қайси бирини тишламайин барибир оғрийди.

ОТАБЕК: — Муҳаммадҷон ака!

УСТОЗ: — Эшитаман.

ОТАБЕК: — Энди биз тўхтамай аския қилаверамиз.

УСТОЗ: — Сабаб?

ОТАБЕК: — Чунки бизга «Омад юлдузи» келган.

СОБИР: — «Омад юлдузи» келгани тўғри, шунинг учун мана Илёсҷон бошига «Олтин тож» кийиб юрибди.

ИЛЁС: — Болалар, жуда зерикиб кетмасдан, кулишиб туринглар. Яна ташқаридан кўрганлар, улар «Катта танафус»га чиқишибди, дейишмасин.

УСТОЗ: — Болалар, аскияни жуда яхши айтаясизлар, қойил. Ҳаммаларингизга «Кўзмунчоқ» тақиб қўйсаммикан?!

ШЕРЗОД: — Муҳаммадҷон ака, бизга «Кўзмунчоқ» тақиб ўтирманг-у, вақтимиз бўлиб қолди.

Ёмғир чарчади

Югуриб кетаётган икки болани кўриб Шавкат ўртоғидан сўраяпти:

— Улар нега югуришяпти?
— Ким биринчи келса, мукофот олади.
— Бўлмаса, нега иккинчиси югурияпти?

Ота:
— Ўғлим, табелинг қани?

— Уни Ҳакимга бериб юбордим. У ота-онасини кўрқитмоқчи.

Она ўғлидан:
— Даданг олиб берган ҳамма ўйинчоқларни синдириб бўлдингми?
— Йўқ. Болғача қолди.

Наргизаларнинг оиласида бирданига уч бола туғилди. Беш яшар қизи отасидан сўраяпти:
— Дада, бу болаларнинг учови ҳам бизникида қоладими ёки бит-тасини танлаб оламизми?

— Оилангизда энг кучли одам ким?

— Ойим.
— Нега?
— Чунки оиламизда фақат у киши ишлайди.

Азиза пашша тутиб онасига деди:
— Ойи, шундан фил қилиб беринг.
— Бу мумкин эмас, жонгинам.
— Дадам сизни доим пашшадан фил ясайди, дейдилар-ку.

Ўқитувчи ўқувчиларга Гётенинг туғилган ва вафот этган йилларини кўрсатиб: «Бу нима билдиради?» деб сўради. Шунда Фиёс ирғиб туриб деди:
— Устоз, бу Гётенинг телефон номери...

Ўқитувчи.— Каримҷон, ўй вазифангни яна даданг ишлаб бердим?
— Ойим банд бўлганларидан кейин нима қилай, ахир?

Шаррос куяётган ёмғир бирдан тўхтади.
— Ёмғир ҳам тинди, — деди онаси деразага қараб.
— Ёмғир чарчагандир-да, — деди ўғли.

ХУШ КЕЛДИНГ, «СИНФДОШ»!

Хурматли ўқувчилар! «Синфдош» журналининг янги сони нашрдан чиқди. Журналнинг дастлабки саҳифаларини варақлашингиз билан сизда кўтаринки кайфият уйғониши шубҳасиз! Чунки таниқли кулгу устаси Обид Асомов мактаб давридаги энг қизик саргузаштларини сизга сўзлаб беради.

Мақоллар одатда ҳикматли гаплардан тузилади. Ҳикматли гаплар эса ўз-ўзидан пайдо бўлавермайди. Буни ҳаёт тажрибаси кўрсатади. Кексаларимиз жуда кўп мақолларни билишади. Чунки улар ҳаётнинг аччиқ-чучук, паст-баланд йўлларини босиб ўтишган.

Мен ана шундай қариялар даврасида бўлдим ва мақолларнинг келиб чиқиш тарихини билиб олдим.

Ҳозирги кўпчилик ёшларимиз мақол билишмайди. Уларнинг тушунчаси кам. Қадимда ота-боболаримизнинг айтиб кетган нақллари ҳар бир қилган ишимизда

«Синфдош-сирдош» саҳифасида эса, сиз тенгдошларингизнинг ҳали ҳеч кимга айтмаган СИРлари билан танишасиз.

«Дўстингиз ўзингизга мосми?» Бу савол ҳар доим сизни қийнаб келаётган бўлса, журналимизда берилган шу номдаги тестни ечиш орқали осонгина жавоб топишингиз мум-

МАҚОЛЛАРНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ

ас қолади. Мен ана шундай мақолларнинг келиб чиқиши ҳақида мисол келтираман:

Қадимда бир бой бўлган экан. Унинг бир яхши туяси бўлиб, уни бой жуда яхши кўрган экан. Кунлардан бир куни бойнинг севимли туяси касал бўлиб қолибди. Бой куюнганидан у ёққа югурибди, бу ёққа югурибди, ҳеч давосини тополмабди. Ахири Васил исмли бир қарига борибди. Ундан туясини ўқиб қўйишини сўрабди. Васил қори ўша пайтлардаги энг яхши қорилардан экан.

кин.

Азиз ўқувчилар! Сиз бадиий китоблар ўқиясизми? «Вақт йўқ» дейсизми? Балки бордир... Тенгдошларингизнинг бу саволга берган жавобларини журналдан бир ўқиб чиқинг-а...

Бундан ташқари, турли хил мавзудаги мактублар, аълочилар фикри, «фойдали» маслаҳатлар ҳам сизни бефарқ қолдирмайди, деган умиддамиз.

Жамила ТОЖИЕВА.

Мохия УСМОНОВА,
Самарқанд вилояти,
Кўшрабод туманидаги
Ҳамид Олимҷон номли
55-мактабнинг 9-«А» синф
ўқувчиси.

ТОНГ ЮЛДУЗИ
Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҮМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА
ТАХРИР ХАЙЪАТИ:
Йўлдош САИДЖОНОВ, Омон МАТЖОН, Гулнора
ЙЎЛДОШЕВА, Ҳотам АБДУРАИМОВ, Ҳамидулла
ЙЎЛДОШЕВ, Мукаррама МУРОДОВА, Мирзапўлат
ТОШПЎЛАТОВ, Музаффар ПИРМАТОВ, Баҳодир
ТОҒАЕВ, Равшан ҚАМБАРОВ.

IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табоқ Буюртма — Г-0190. 43.351 нусхада босилди. Қоғоз бичими — А-3. Босишга топшириш вақти 19.00 Топширилди — 21.30 Навбатчи Собир ЖАББОР

- Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137
- Манзилимиз: 700129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30 уй.
- Нашр кўрсаткичи: № 64563
- Телефон: 136-54-21
- 144-22-64